

# Trygghetsbokslut 2022



NÄSSJÖ  
KOMMUN



Vetlanda  
KOMMUN

# Innehåll

Ordlista och begreppsförklaring .....	4
Inledning .....	6
Våra mål .....	7
Säkerhetsmål .....	7
Målområden .....	7
Psykisk hälsa .....	8
Statistik .....	8
Temagrupper och aktiviteter .....	10
Fallolyckor .....	12
Statistik .....	12
Aktiviteter .....	13
Trafikolyckor .....	14
Statistik .....	14
Aktiviteter .....	15
Brand.....	17
Statistik .....	17
Aktiviteter i Nässjö och Vetlanda kommuner .....	18
Brottsförebyggande arbete .....	20
Statistik .....	20
Temagrupper och aktiviteter .....	23
Civilt försvar .....	27
Temagrupper och aktiviteter .....	27
Internt skydd.....	28
Aktiviteter .....	28
Klimatanpassning.....	30
Prognos .....	30
Aktiviteter .....	31
Krishantering.....	33
Temagrupper och aktiviteter .....	33
Särskilda händelser under året .....	34
Nässjö kommuns arbete under 2022 utifrån det geopolitiska läget.....	34
Sävsjö kommuns arbete under 2022 utifrån det geopolitiska läget .....	34
Vetlanda kommuns arbete under 2022 utifrån det geopolitiska läget.....	35
Elbrist, Vetlanda kommun .....	35

Sökandet efter Tove.....	35
Hot- och våldssituation, Sävsjö .....	35
Insatsarbete .....	37
Sammanfattning .....	37
Brand i byggnad .....	38
Brand utomhus .....	39
Automatiska brandlarm .....	40
Trafikolyckor .....	40
Sjukvårdslarm och hjärtstoppslarm .....	41
Suicid och hot om suicid .....	42
Utsläpp farligt ämne .....	42
Drunkning .....	42
Övrigt .....	42

# Ordlista och begreppsförklaring

**LEH:** Lagen (2005:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

**LSO:** Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor.

**Temagrupper:** En arbetsgrupp som arbetar med aktiviteter kopplade till målen i Handlingsprogram för skydd och säkerhet.

**Våld i nära relation:** Socialstyrelsens definition är följande: "Våld är ett mångtydigt begrepp som i både forskning och praktik kan definieras på olika sätt. Det kan handla om brottsliga gärningar som fysiskt våld och sexuella övergrepp. Våld kan också vara handlingar som enligt rådande lagstiftning inte definieras som brott, men som sammantaget kan skapa ett mönster av utsatthet. Exempel på det är nedsättande kommentarer, ekonomiskt utnyttjande, försummelse och isolering från vänner och familj." Termen gäller inte bara i parrelationer utan kan handla om våld ifrån personer som är närstående i alla former av relationer. Ett exempel är hedersrelaterat våld och förtryck, se nedan.

**Hedersrelaterat våld och förtryck:** Socialstyrelsens definition är följande: Hedersrelaterat våld och förtryck uppstår för att skydda eller återupprätta en familjs eller en större släkts heder och sociala anseende. Det sanktioneras av ett kollektiv och utövas även ofta av flera personer. De utsattas familjemedlemmar eller närstående spelar i regel en avgörande roll.

**Våldsbejakande extremism:** Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som ser våld, skadegörelse och andra brott som ett legitimt medel för att uppnå ett ideologiskt (politiskt och/eller religiöst) mål (Nationella Samordnaren, 2016b). Begreppet består av två beståndsdelar: våldsbejakande och extremism. Att vara våldsbejakande innebär inte bara acceptering av våldsanvändning utan även stödande av användningen av sådant ideologiskt motiverat våld för att främja en viss sak. Med begreppet extremism åsyftas rörelser, ideologier eller individer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning; det vill säga en samhällsordning där politiska mål och samhällsförändringar kan påverkas och uppnås genom användandet av demokratiska processer. (Regeringens rapport, DS 2014:4)

**MFK:** Manuell förbrukningsfrånkoppling, MFK, är en krisåtgärd som Svenska kraftnät kan ta till om det uppstår en obalans mellan tillgång och efterfrågan i det nationella elnätssystemet. MFK tillämpas endast i nödfall som en sista krisåtgärd för att rädda elnätssystemet i en effektbristsituation.

**MVP:** Mentorering i våldsprevention är en lektionsserie för skolan med målet att stoppa och förebygga mäns och killars våld. Elever och lärare lär sig att ta ansvar för varandra och säga ifrån om de ser eller hör våld och kränkningar. Lektionerna leds av instruktörer som fått utbildning för det.

**ANDTS:** Samlingsbegrepp för det förebyggande arbetet mot alkohol, narkotika, doping, tobak och spel. ANDTS-arbetet återfinns i flera delar av verksamheten som folkhälsa, brottsförebyggande och psykisk hälsa.

**Suicid:** Socialstyrelsen beskriver suicid, det vill säga att ta sitt eget liv, som en avsiktlig självdestruktiv handling som leder till döden.

**Folkhälsa:** Folkhälsa är den samlade hälsan i en befolkning eller annan större grupp människor. Folkhälsa omfattar alla aspekter av hälsa, såväl fysisk som social och psykisk.

**Nätmobbing:** Samlingsbegrepp för mobbing som sprids genom användningen av digital teknik. Det kan ske på sociala medier, tjänster för snabbmeddelanden, spelplattformar och mobiltelefoner. Det är upprepat beteende, vars syfte är att skrämja, irritera eller skämma dem som mobbningen riktas mot.

**Säkerhetsskydd:** Säkerhetsskydd handlar om att skydda den information och de verksamheter som är av betydelse för Sveriges säkerhet mot spioneri, sabotage, terroristbrott och vissa andra brott som kan hota säkerheten.

**Totalförsvaret:** Totalförsvaret är all verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig. Totalförsvaret består av militärt försvar och civilt försvar.

**Klimatanpassning:** Klimatförändringar kan ge upphov till skador och förluster av olika slag. Klimatanpassning handlar om att rusta samhällen för de nya utmaningar som en ökad uppvärmning ger.

**Räddningsinsats:** Insatser som genomförs av staten eller kommuner vid olyckor och överhängande fara för olyckor för att hindra och begränsa skador på människor, egendom och miljö.

**Självdestruktiv handling:** Handlingar menade att, medvetet eller omedvetet, skada sig själv. Självdestruktiva handlingar kan leda till suicid och termen används i socialstyrelsens register över skador och dödsorsaker.

**Handling med oklar avsikt:** En term som används i socialstyrelsens statistik över dödsorsaker, främst för att beteckna så kallade osäkra självmord.

**ISF:** Inriktning och samordningsfunktion. Vid samhällsstörningar kan de hanterande aktörerna behöva samordna sina insatser, prioritera behoven och hjälpas åt för att kunna agera så effektivt som möjligt. För att kunna åstadkomma detta används en inriktnings- och samordningsfunktion.

**IPF:** Inriktnings- och prioriteringsfunktion. Funktionen ska mäkla resurser mellan räddningstjänster, prioritera MSB:s och internationella förstärkningsresurser och ge rekommendationer till andra myndigheter. Det är ett samarbete mellan räddningstjänster, länsstyrelser och MSB.

**RSös:** Räddningsregion Sydöstra Sverige. Ett gemensamt ledningssystem för räddningstjänsten i Jönköpings, Kronobergs och Blekinge län samt delar av Östergötlands och Kalmar län. Insatser styrs från Jönköping. I ledningssystemet ingår 30 kommuner med cirka 800 000 invånare.

# Inledning

Under 2022 beräknades kostnaden för olyckor inom Nässjö och Vetlanda kommuner till cirka 577 miljoner kronor, vilket innebär en ökning med 17 miljoner sedan 2021.<sup>1</sup> I kostnadsberäkningen ingår skada på människa och egendom vilket är direkta kostnader. Ungefär 60 procent av beloppet utgör sådana kostnader. Resterande 40 procent består av indirekta kostnader vilket inkluderar produktionsbortfall.<sup>2</sup>

Trygghets- och säkerhetsarbetet är en naturlig del av Nässjö och Vetlanda kommuners vardagliga arbete och utgör kärnverksamheten för Höglandets räddningstjänstförbund (HRF). Tillsammans verkar vi för en ökad trygghet och säkerhet för kommunernas invånare. Vi arbetar med allt från olyckor i vardagen till de stora händelserna som kan försätta hela samhället i kris. Vårt mål är att i så hög grad som möjligt förebygga och på bästa sätt hantera både de små och stora olyckorna. Den bästa olyckan är den som aldrig uppstår!

Att arbeta med trygghet och säkerhet är ett lagkrav enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor och lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Kommunerna och HRF har tillsammans antagit Handlingsprogram för skydd och säkerhet 2020–2023 som beskriver säkerhetsarbetet i sin helhet utifrån ovan nämnda lagstiftningar.

Trygghetsbokslutet är den årliga uppföljningen av programmet och presenteras för HRF:s direktion och medlemskommunernas fullmäktigeförsamlingar. Syftet med ett trygghetsbokslut är att ge beslutsfattare insyn i det vardagliga arbetet med trygghet och säkerhet. Utöver handlingsprogrammet och dess mål presenteras även statistik över de räddningsinsatser som gjorts under året och aktiviteter kopplade till aktuella problem som uppstått under året. Det är den senast tillgängliga statistiken som används i detta bokslut.

---

<sup>1</sup> Sveriges kommuner och regioner. Öppna jämförelser – Trygghet och säkerhet 2022.

<sup>2</sup> De kostnader som redovisas är sådana kostnader som uppstår till följd av olyckor i alla delar av samhället: staten, kommunerna, landstingen/regionerna, näringslivet och medborgarna (drabbade och anhöriga). Det är endast kostnader som uppstår efter att olyckan har inträffat som ingår. Beräkningen omfattar direkta och indirekta kostnader. Direkta kostnader är kostnaden för de resurser som förbrukas i samband med eller till följd av olyckan. De indirekta kostnaderna definieras som produktionsbortfall till följd av skada eller död.

# Våra mål

Bokslutet utgår från de målområden som antagits av våra medlemskommuner och är inom ramen för Handlingsprogram för skydd och säkerhet 2020–2023.

## Säkerhetsmål

Nässjö och Vetlandas fullmäktigeförsamlingar har antagit ett säkerhetsmål som anger visionen för det kommunala säkerhetsarbetet på lång sikt. Målet är detsamma för båda kommunerna. Även Höglandets räddningstjänstförbund har antagit en övergripande vision för sin verksamhet. Målen lyder:

*Nässjö och Vetlanda kommun ska aktivt och systematiskt förebygga risker genom en god säkerhetsplanering. Säkerhetsarbetet syftar till att minimera negativa konsekvenser av olyckor, skador och störningar för människor, verksamhet och resurser. Säkerhetsarbetet ska också skapa god säkerhet och trygghet för kommuninvånarna samt en kvalitetshöjning av kommunens verksamhet.*

*Höglandet är en säker och trygg region där varken hälsa, liv, egendom eller miljö tillåts påverkas negativt eller gå förlorade. Höglandets räddningstjänstförbund skyddar och hjälper!*

## Målområden

Nässjö och Vetlanda kommuner har tillsammans med Höglandets räddningstjänstförbund arbetat med handlingsprogrammets åtta målområden. Målet olyckor är uppdelat i två mål. Målområdena har utformats efter de risker som antingen orsakar flest skador på personer, flest dödsfall eller som orsakar samhället stora kostnader. Det kan också vara risker som i dagsläget inte anses vara av hög prioritet men som uppvisar en negativ trend med potential att i framtiden orsaka stor skada och/eller lidande för kommunens invånare. Riskerna är identifierade i kommunernas risk- och sårbarhetsanalys. De första tre målen är prioriterade under mandatperioden.

- Antalet slutenvårdade<sup>3</sup> och omkomna till följd av självd destruktiv handling ska minska under perioden 2020–2023 i jämförelse med 2016–2019.
- Antalet fallolyckor som resulterar i slutenvård hos personer som är 65 år och äldre ska minska med minst en procent under perioden 2020–2023 i jämförelse med 2016–2019.
- Antalet slutenvårdade och omkomna till följd av trafikolyckor ska minska under perioden 2020–2023 i jämförelse med 2016–2019.
- Antalet utvecklade bränder i byggnader ska minska i Nässjö och Vetlanda kommuner under perioden 2020–2023 i jämförelse med 2016–2019.
- Antalet brott som sker i offentlig miljö i Nässjö och Vetlanda kommuner ska minska under perioden 2020–2023 i jämförelse med 2016–2019.
- En övad krigsorganisation ska skapas i respektive kommun där personal är säkerhetsklassad och krigsplacerad.
- Säkerhetsarbetet ska minimera negativa konsekvenser av olyckor, skador och störningar för kommunens personella, fysiska och immateriella tillgångar.
- Nässjö och Vetlanda kommuner ska arbeta långsiktigt för att skapa ett robust samhälle som aktivt kan möta klimatförändringarnas konsekvenser.
- Kommunerna ska ha en bättre krishanteringsförmåga genom övning.

<sup>3</sup> Hälso- och sjukvård när den ges till patient vars tillstånd kräver resurser som inte kan tillgodoses inom öppen vård eller hemsjukvård. Socialstyrelsen.

# Psykisk hälsa

**Målområde:** Antalet slutenvårdade och omkomna till följd av självdestruktiv handling ska minska under perioden 2020–2023 i jämförelse med 2016–2019.

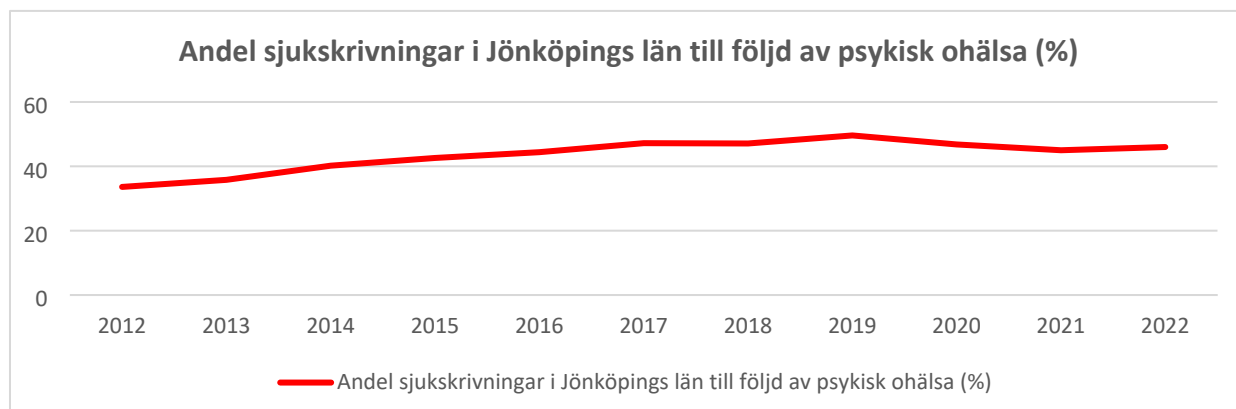
Varje år omkommer cirka 800 000 personer i suicid världen över, vilket motsvarar ungefär en omkommen person var fyrtionde sekund. Globalt är suicid den näst vanligaste dödsorsaken i åldersspannet 15–29 år och i vissa europeiska länder är det till och med den vanligaste dödsorsaken.<sup>4</sup>  
<sup>5</sup> WHO har ett globalt mål att minska antalet suicider med 15 procent till år 2023.<sup>6</sup>

Sett till hela befolkningen så minskar självmordstalet i Sverige, men minskningen stannar av med tiden. Under de senaste tjugo åren har självmordstalet i genomsnitt minskat med cirka 0,5% per år. Detta är en betydligt långsammare minskning än den som skedde under 90-talet<sup>10</sup>. Av de 170 länder som är listade av WHO ligger Sverige på plats 60 i suicidtal.<sup>7</sup> <sup>8</sup> Hos den yngre befolkningen ser man dock inte några signifikant minskande självmordstal, utan snarare en ökning eller i bästa fall stagnation. Mer specifikt kan man konstatera att självmordstalen i genomsnitt har ökat med cirka 1% per år, under de senaste tjugo åren, i åldersgruppen 15-24 år och även bland kvinnor i åldersgruppen 25-44 år.<sup>9</sup>

I Sverige omkom totalt 1505 personer i suicid år 2021. Män är starkt överrepresenterade, drygt två av tre omkomna är män. I Sverige är suicid den vanligaste dödsorsaken bland män i åldern 15 – 44 år och den näst vanligaste dödsorsaken bland kvinnor i samma ålder. Generellt säger man att det på varje fullbordat suicid går 10 suicidförsök och 100 personer med suicidtankar eller som har en plan för genomförandet av suicid.<sup>10</sup>

## Statistik

I figur 1 nedan presenteras statistik från Försäkringskassan om sjukfrånvaro till följd av psykisk ohälsa, samt en samhällsekonomisk beräkning av konsekvenserna.



Figur 1. Andel sjukskrivningar i Jönköpings län till följd av psykisk ohälsa. Källa: Försäkringskassan 2023.

<sup>4</sup> Folkhälsomyndigheten.

<sup>5</sup> Lancet Psychiatry 2016, Suicide prevention strategies revisited: 10-year systematic Review. Gil Zalsman.

<sup>6</sup> WHO, världshälsoorganisationen. 2019.

<sup>7</sup> Fakta om självmord. Mind. 2019.

<sup>8</sup> I många delar av världen är suicid ännu tabu och i några länder det till och med olagligt. Detta kan påverka hur suicid utreds och registreras. Av WHO:s medlemsstater är det t.ex. enbart 60 som bedöms ha suicidstatistik av god kvalitet. Detta betyder att internationella jämförelser inte är helt säkra.

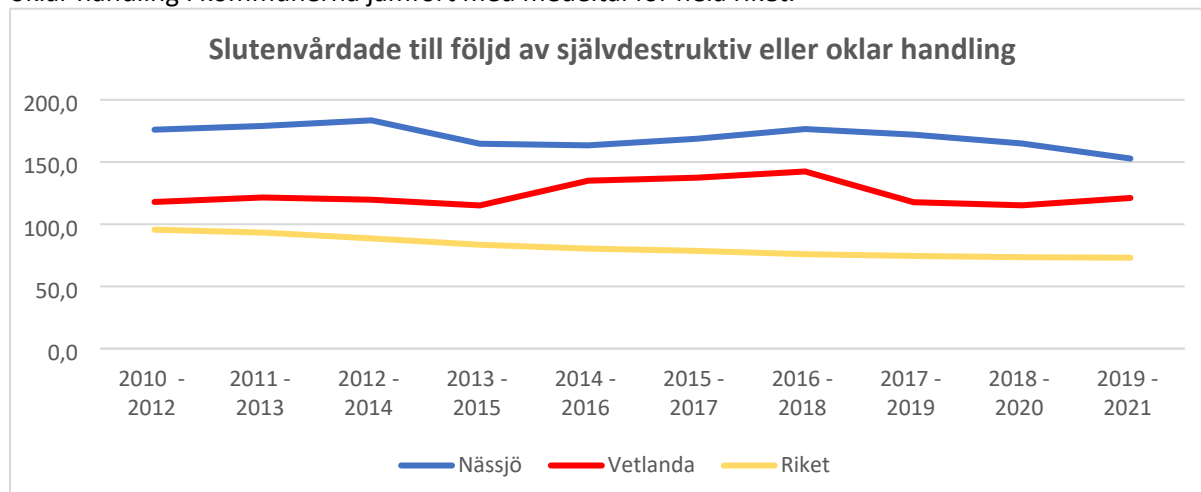
<sup>9</sup> NASP/KI

<sup>10</sup> 1505 självmord i Sverige år 2021. Riksförbundet för SuicidPrevention och Efterlevandes Stöd (SPES).

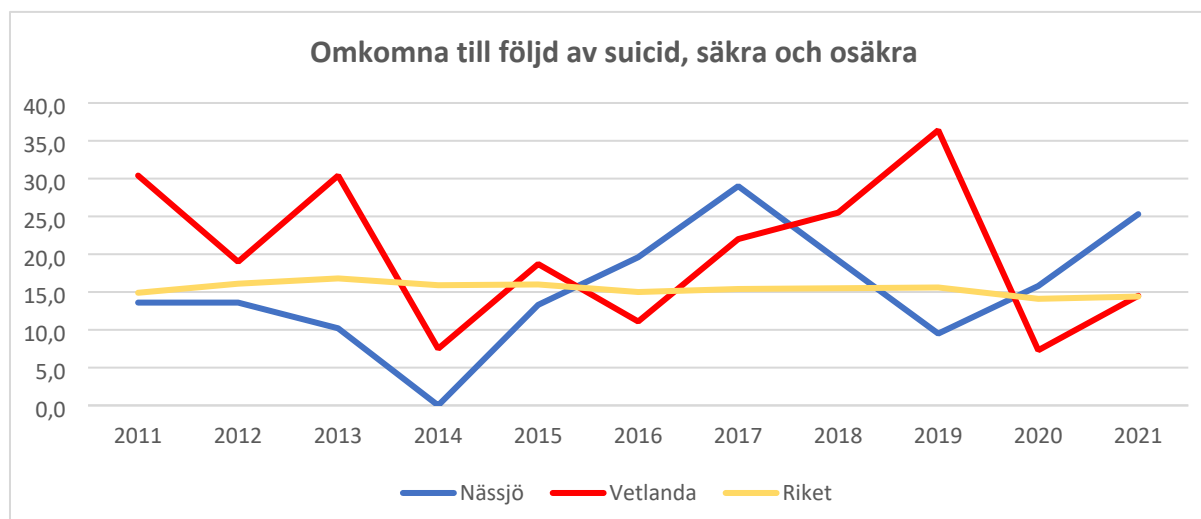


Under 2022 berodde cirka 46 procent av alla pågående sjukskrivningar i Jönköpings län på psykisk ohälsa. År 2010 var denna siffra 29 procent.<sup>11</sup> Andelen sjukskrivna på grund av psykisk ohälsa sjönk under pandemin men har sedan ökat igen till nästan samma nivå som innan pandemin. Samhällsförlusten för sjukskrivning i Sverige uppgick 2022 till 71 miljarder kronor varav den psykiska ohälsan stod för 33 miljarder, exklusive kostnaden för vårdinsatser och utbetalning av sjukpenning och rehabiliteringspenning. Den samhällsekonomiska kalkylen uppskattar det samhällsekonomiska värdet som går förlorat då arbete inte kan utföras på grund av längre perioder av sjukskrivning. En minskning på 30 procent i andelen sjukskrivna skulle innebära en samhällsvinst på 70 miljoner i Vetlanda och 84 miljoner i Nässjö.<sup>12</sup>

I figur 2 och 3 nedan redovisas antalet slutenvårdade och omkomna till följd av självdestruktiv eller oklar handling i kommunerna jämfört med medeltal för hela riket.



Figur 2. Källa: Socialstyrelsen 2023 (PAR X60-X84, Y10-Y34) Glidande tre års medelvärde, antal per 100 000 invånare.



Figur 3. Källa: Socialstyrelsen 2023 (DOR X60-X84, Y10-Y34) Antal per 100 000 invånare.

Det är svårt att se en trend när det kommer till antalet omkomna i kommunerna, då små variationer ger stora visuella utfall eftersom det handlar om ett fåtal individer på lokal nivå.

<sup>11</sup> Pågående sjukfall – diagnos. Försäkringskassan 2023.

<sup>12</sup> Samhällskostnaden för längre sjukfrånvaro. Skandia 2022.

## Folkhälsoenkät Ung

Folkhälsoenkät Ung är en ungdomsenkät som genomförs i form av en webbenkät i årskurs 9 och årskurs 2 på gymnasiet vart tredje år. Undersökningen kartlägger ungdomars hälsa och livsstil.

### Nässjö kommun

Det finns ett tydligt samband mellan alkohol, narkotika och psykisk ohälsa. Alkoholkonsumtionen ökar bland både tjejer och killar i årskurs 9 i Nässjö och i högre utsträckning jämfört med länet i övrigt. Bland gymnasieungdomar minskar dock konsumtionen.

I Nässjö kommun ser 77 procent av de unga mycket eller ganska ljust på framtiden vilket är lägre jämfört med övriga kommuner i länet. För unga tjejer är det en nedåtgående trend. Hos unga tjejer ses även en ökning av psykiska besvär. En högre andel tjejer, jämfört med länsnittet, uppger att de är stressade och har svårt att somna.

### Vetlanda kommun

I Vetlanda kommun ökar ungas alkoholkonsumtion över tid, särskilt hos unga tjejer. Alkoholkonsumtionen är högre än i länet som helhet. Detsamma gäller för intensivkonsumtion, det vill säga konsumtion av en större mängd alkohol vid ett och samma tillfälle.

Drygt 80 procent av Vetlanda kommuns unga ser ganska eller mycket ljust på sin framtid, vilket är något fler än i Jönköpings län som helhet. 40 procent av kommunens unga tjejer uppger dock att de har känt sig stressade mer än en gång i veckan eller oftare det senaste halvåret.

## Temagrupper och aktiviteter

### Kommunövergripande aktiviteter:

- Sammanlagt 9 informationsmöten om psykisk hälsa med och utan inriktning mot suicid har hållits vid chefsdagar i Gislaved och Gnosjö, i centrumkyrkan i Forserum, för NUVAB, på Hälsöhögskolan i Jönköping, på Rotary i Vetlanda samt på Orwak i Sävsjö.

### Nässjö kommun

I Nässjö kommun finns en temagrupp för psykisk hälsa. Gruppen har dock inte varit aktiv under 2022.

Det kan ha förekommit arbeten eller aktiviteter inom ramen för befintliga kommunala verksamheter som kan ha påverkan på målet i Handlingsprogram för skydd och säkerhet, men inte på initiativ från temagruppen för psykisk hälsa.

### Vetlanda kommun

Under året har 16 MHFA-utbildningar genomförts, med sammanlagt 215 deltagare. Huvuddelen av deltagarna är kommunanställd personal men även regelbundna utbildningar för näringslivet utförs numera, via det lokala näringslivsbolaget NUVAB.

Ytterligare exempel på aktiviteter som initierats av temagruppen eller som berör psykisk hälsa:

- Temagruppen har spridit en 15-minuters informationsfilm som producerats av Högländets räddningstjänstförbund. Innehållet berör psykisk ohälsa och suicid och är en introduktion i ämnet. Filmen kan användas på till exempel APT eller andra sammankomster där man vill lyfta frågan. Filmen har även distribuerats till näringslivet via NUVAB.

- Det har även skett en spridning av den webbaserade utbildningen "Ledare som lyssnar" från Folkhälsomyndigheten till ungdomsledare i föreningar.
- Det har funnits en efterfrågan på material för repetition och fortbildning i ämnet från kommunens förvaltningar. Under året har suicidpreventionssamordnaren tillsammans med kommunens HR-avdelning och NUVAB jobbat fram kriterier för en MHFA-certifiering innehållande bland annat ett repetitionsmaterial som skall användas vid till exempel arbetsplatsträffar. I samarbete med NASP kommer vi kunna MHFA-certifiera arbetsplatser som utbildat sin personal och jobbar aktivt med frågan.
- Ett projekt kallat "Bästa platsen att växa upp" har startats upp i Vetlanda kommun. Inom ramen för projektet finns flera mål, bland annat att ungdomars psykiska hälsa skall förbättras. Projektet leds av Socialförvaltningen.
- Socialförvaltningen har också arbetat med att ta fram ett metodstöd, "Agera vid risk för suicid"002C för personal vid misstanke om suicidrisk i mötet med klienter. Metodstödet är att anse som en sorts rutin som kan anpassas till olika verksamheter och har spridits internt via kommunens intranät.
- Inom ramen för Hälsocenters verksamhet möter hälsocoacherna personer med lätt till måttlig psykisk ohälsa och stöttar, vägleder och coachar till förändrade levnadsvanor och sociala sammanhang som främjar långsiktig fysisk, psykisk och existentiell hälsa.
- En arbetsgrupp och ett projekt har startats under året för att motverka äldres ensamhet. Hittills har projektet mynnat ut i att "träffpunkter" för äldre etablerats i varje kommunal. Organisatoriskt ligger projektet under vård- och omsorgsförvaltningen och är kopplat till kommunens arbete med "Bästa platsen att åldras".
- Höglandets Räddningstjänstförbund har lagt 60 timmar på övningar kopplade till suicid för den heltidsanställda personalen.

# Fallolyckor

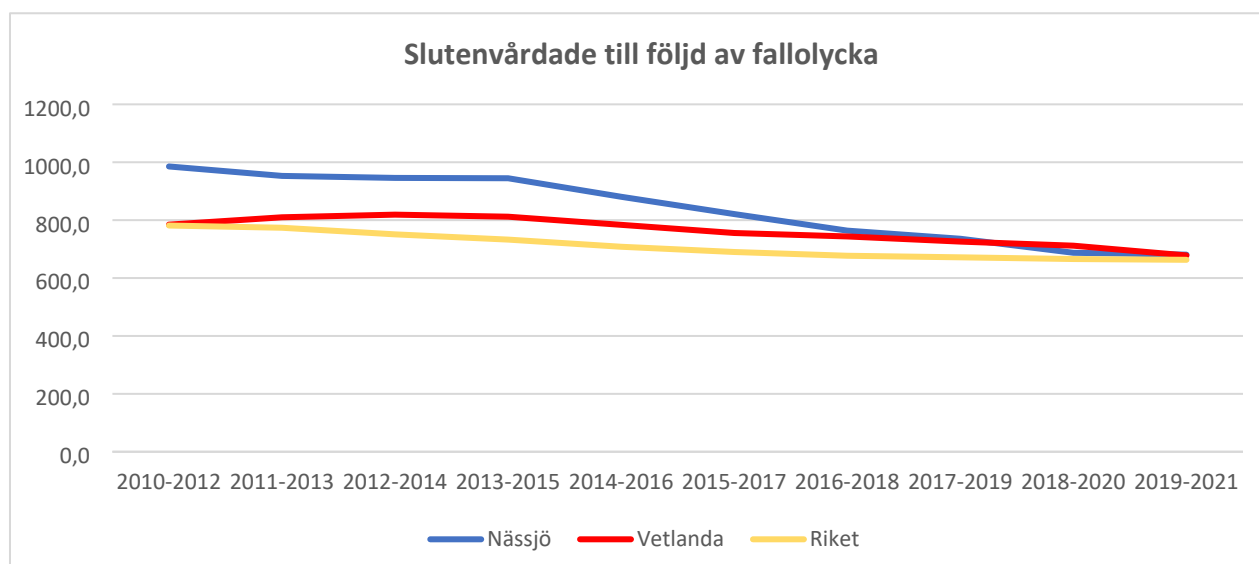
**Målområde:** Antalet fallolyckor som resulterar i slutenvård hos personer som är 65 år och äldre ska minska med minst en procent under perioden 2020–2023 i jämförelse med 2016–2019.

I dagsläget är fallolyckor den vanligaste skadeorsaken till inläggning på sjukhus. Två tredjedelar av alla olycksfall är just fallolyckor. Det är den typ av olycksfall som dominerar bland äldre. Statistik visar att sju av tio av alla som drabbas av fallolyckor är 65 år eller äldre.<sup>13</sup> För personer i det åldersspannet sker flest fallolyckor i eller kring den ordinarie bostaden.

Kommuner med en hög andel äldre tenderar att få fler sjukhusvårdade per 1 000 invånare än kommuner med en lägre andel äldre eftersom fallolyckor i högre utsträckning drabbar äldre i kombination med att den olyckstypen står för den största delen av olyckorna.<sup>14</sup> I Nässjö kommun är 21,5 procent av befolkningen äldre än 65 år, i Vetlanda är det 24,3 procent som är äldre än 65 år och riksnittet ligger på 20,3 procent.<sup>15</sup>

## Statistik

I figur 4 nedan presenteras senast tillgängliga statistik om antal slutenvårdade till följd av fallolycka i kommunerna samt jämfört med ett medeltal för hela riket.<sup>16</sup>



Figur 4. Källa: Socialstyrelsen 2023 (PAR W00-W19). Glidande tre års medelvärde.

### Nässjö kommun

Frekvensen för andelen slutenvårdade låg på en relativt sjunkande nivå mellan 2009 och 2019 och ligger sedan några år något över riksgenomsnittet.

<sup>13</sup> Socialstyrelsen. 2023.

<sup>14</sup> Öppna jämförelser. Trygghet och säkerhet. 2022.

<sup>15</sup> Befolkningsstatistik. SCB. 2022.

<sup>16</sup> Statistiken anges per 100 000 invånare för att kunna jämföra kommunerna med varandra och riksgenomsnittet.

## Vetlanda kommun

Frekvensen för andelen slutenvårdade låg på en relativt stabil nivå under perioden 2009 till 2015, för att sedan sakta sjunka fram till 2020. Vetlanda kommun har under senaste treårsperioden legat strax över riksgenomsnittet.

## Aktiviteter

Arbetet med att starta upp en temagrupp olyckor innefattande fall- och trafikolyckor samt brand påbörjades under året men fick avbrytas till följd av pandemin och har inte återupptagits. Totalt har sex utbildningar om att förebygga fall och brand riktade mot äldre medborgare genomförts under 2022.

## Nässjö kommun

Under 2022 har äldreomsorgen arbetat förebyggande gällande fallolyckor på olika sätt. Kommunen arbetar med kvalitetsregistret Senior Alert på lite olika sätt inom sina verksamheter och har som mål och ambition att fortsätta utveckla det viktiga preventiva arbetet. I Senior Alert ingår riskbedömning inom följande områden: risk för fall, undernäring, trycksår och munhälsa. Om en brukare har risk inom ett eller flera områden sätts olika åtgärder in och ska följas upp löpande. Det hålls regelbundna teamträffar för enhetschef, sjuksköterska, undersköterska, arbetsterapeut och fysioterapeut där de medverkande går igenom riskbedömningarna tillsammans. Arbetet med Senior Alert har kommit olika långt i olika verksamheter på grund av pandemin.

Äldreomsorgen erbjuder uppsökande verksamhet till personer över 80 år som inte har några insatser sedan tidigare. Hembesöket utförs av förvaltningens äldrepedagog och specialistundersköterska inom demens. Under besöket går de igenom ett frågebatteri och har en dialog om hur personen har det i sitt dagliga liv gällande aktivitet, hjälpmedel, läkemedel, teknik och upplevd ensamhet. Vid installation av trygghetslarm tar larmgruppen med sig foldern "Undvik fallolyckor" som information till brukarna. Aktivitet är en viktig faktor för att stärka balansen och förebygga fall och är därför en del i det dagliga arbetet inom verksamheten.

## Vetlanda kommun

Under 2021 påbörjades ett arbete med äldres ofrivilliga ensamhet som har löpt på under 2022. Exempel på insatser som kan bli aktuella är anordnande av aktiviteter som bidrar till gemenskap och stimulans bland äldre. Fysisk aktivitet är ett sätt att minska risken för fallolyckor då det kan stärka äldres fysiska och psykiska hälsa. Även Hälsocenter har startats upp i kommunen och kan coacha de som fått FAR, fysisk aktivitet på recept.

Vård- och omsorgsförvaltningen arbetar förebyggande genom att använda sig av Senior Alert i det dagliga arbetet. I det arbetet är alla professioner i teamet delaktiga. Under 2022 har förvaltningen haft ett projekt med tidiga insatser genom hembesök; när någon ansökt om trygghetslarm har det också erbjudits ett hembesök av arbetsterapeut och sjukgymnast. Hembesöket har upptäckt behov av enkla hjälpmedel som kan underlätta i vardagen och göra vardagen tryggare. Exempel på detta kan vara handtag i duschen, råd om mattor och så vidare

Förvaltningen har även arbetat fram en video med enkla övningar som äldre kan göra hemma för att stärka sin balans. Filmen är framtagen av sjukgymnasterna. Övningarna som visas kan göras av de som kan lite mer men även av de som exempelvis har en rullator. Helst vill kommunen att flera aktiviteter kunde genomföras i samverkan med regionen.

# Trafikolyckor

**Målområde:** Antalet slutenvårdade och omkomna till följd av trafikolyckor ska minska under perioden 2020–2023 i jämförelse med 2016–2019.

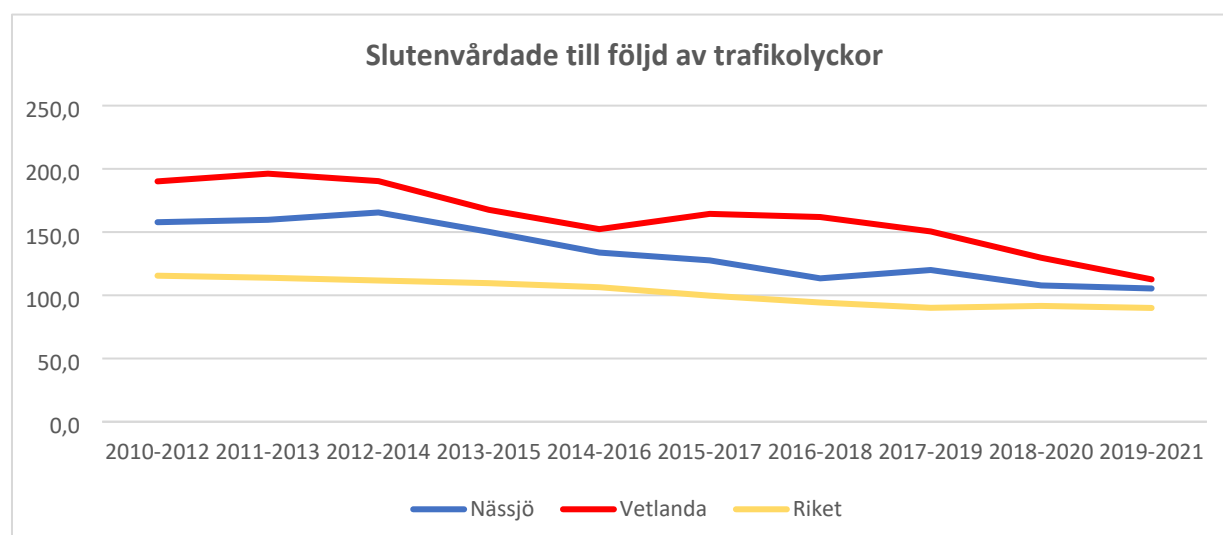
År 1997 tog svenska riksdagen beslutet att Nollvisionen ska vara grunden för trafiksäkerhetsarbetet. Nollvisionen bygger på att ingen människa ska dödas eller skadas allvarligt i trafiken. I februari 2020 beslutade regeringen om ett nytt etappmål, där antalet omkomna i vägtrafiken ska halveras till år 2030, och allvarligt skadade ska minska med minst 25 procent.<sup>17</sup> Under perioden 2010 till 2021 omkom i genomsnitt 260 personer i trafiken varje år.<sup>18</sup> Under 2020 var majoriteten av de omkomna skyddade trafikanter, det vill säga trafikanter som färdades i personbil, lastbil eller buss.

Trafikverket beräknar att unga vuxna (18–24 år) och äldre (75 år och äldre) löper störst risk att omkomma i trafiken i förhållande till andel av befolkningen. Den vanligaste hastighetsgränsen på olycksvägar med dödligt utfall är 70 eller 90 km/h. De flesta omkommer i olyckor som sker i dagsljus, i uppehållsväder och/eller på torra vägar. De svåraste viltolyckorna sker främst med älg.<sup>19</sup>

2022 var det fjärde året i rad med ovanligt lågt antal omkomna. Under året omkom 220 personer i trafiken<sup>20</sup>. Antalet svårt skadade brukar vara mellan 2 000 och 2 500 personer per år, men även här har antalet varit lägre senaste åren. Under 2022 skadades 1 929 personer svårt i trafiken. Bland de omkomna var det flest i kategorin 65 - 74 år och bland de svårt skadade var den största kategorin 25–34 år.<sup>21</sup>

## Statistik

I figur 5 och 6 nedan presenteras senast tillgängliga statistik om slutenvårdade och omkomna till följd av trafikolyckor i kommunerna samt jämfört med medeltal för hela riket.<sup>22</sup>



Figur 5. Källa: Socialstyrelsen 2023 (PAR V01-V89). Glidande tre års medelvärde.

<sup>17</sup> Trafikverket 2020. Nollvisionen – tillsammans räddar vi liv.

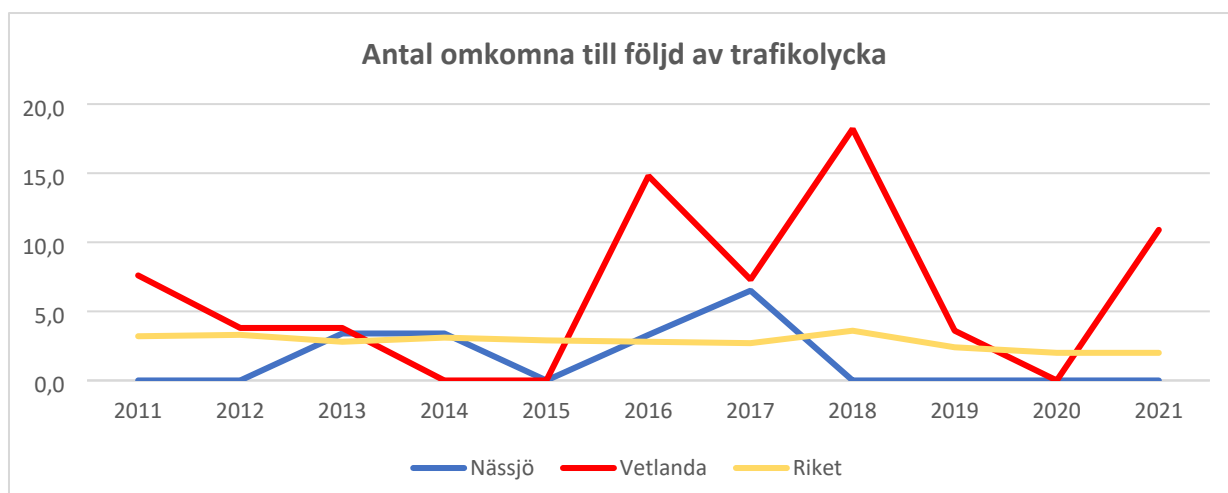
<sup>18</sup> Statistik över vägtrafikolyckor. Transportstyrelsen 2022.

<sup>19</sup> Trafikanalys. Vägtrafikskador 2023.

<sup>20</sup> Statistik över vägtrafikolyckor. Transportstyrelsen 2023.

<sup>21</sup> Av polisen inrapporterade vägtrafikolyckor.

<sup>22</sup> Statistiken anges per 100 000 invånare för att kunna jämföra kommunerna med varandra och riksgenomsnittet.



Figur 6. Källa: Socialstyrelsen 2023 (DOR V01-V89) Antal per 100 000 invånare.

### Nässjö kommun

Andelen slutenvårdade har varierat för att sedan runt 2013 sjunka och med någon variation numera ligga strax över riksgenomsnittet. Andelen omkomna till följd av trafikolyckor var mellan åren 2011 och 2012 noll personer om året, så även 2015. Från 2019 till 2021 har ingen omkommit till följd av trafikolycka.

När det kommer till antal omkomna redovisar Socialstyrelsen sin statistik utifrån vart den omkomna är hemmahörande. Att ingen person omkom enligt Socialstyrelsens statistik innebär alltså att ingen Nässjöbo omkom under angivet år, snarare än att ingen omkom inom Nässjös geografiska område.

### Vetlanda kommun

Mellan åren 2010 till 2014 varierade andelen slutenvårdade till följd av trafikolyckor kraftigt för att sedan ligga stabilt. Sedan 2017 har andelen slutenvårdade sjunkit och närmast sig riksgenomsnittet men ligger fortsatt något över. Under 2010 till 2013 var andelen omkomna i Vetlanda kommun på en stabil nivå men över riksgenomsnittet. Under 2014 och 2015 samt 2020 omkom ingen person till följd av trafikolyckor. Från 2016 och framåt har andelen omkomna i trafiken ökat kraftigt, med undantag för 2020.

När det kommer till antal omkomna redovisar Socialstyrelsen sin statistik utifrån vart den omkomna är hemmahörande. Att ingen person omkom enligt Socialstyrelsens statistik innebär alltså att ingen Vetlandabo omkom under angivet år, snarare än att ingen omkom inom Vetlandas geografiska område.

### Aktiviteter

Redovisade aktiviteter i detta avsnitt är kommungemensamma.

Förbundet ingår i en gemensam trafiksäkerhetsgrupp som är ett samarbete mellan höglandskommunerna. Denna grupp startades upp i början av 2020 men fördröjdes av pandemin och har ännu inte genomfört något arbete.

Förbundet utbildade gymnasieelever i Trafikverkets utbildning *Don't drink and drive* vid 13 tillfällen under 2022. Utbildningen syftar till att uppmärksamma skolelever på riskerna med alkohol, droger och rattfylleri för att stoppa ett farligt beteende, rädda liv och förhindra livslånga skador i onödiga olyckor. Vid 38 tillfällen utbildades elever i årskurs 5 i bland annat trafiksäkerhet och en liknande utbildning hölls 26 gånger för elever i årskurs 7.

Förbundet är remissinstans vid planärenden och har möjlighet att yttra sig om trafiksäkerhet vid ny- och ombyggnation samt exploatering. För att öka förmågan för den operativa personalen inom förbundet att hantera trafikolyckor har övningar gjorts gällande trafikolycka. I syfte att öka medvetenhet och kunskap och på så vis förebygga olyckor vid utryckningskörning ska utryckande personal genomföra både ett teoretiskt och ett praktiskt test.

Förbundet har lagt sammanlagt cirka 960 mantimmar på övningar kopplade till trafikolyckor.



# Brand

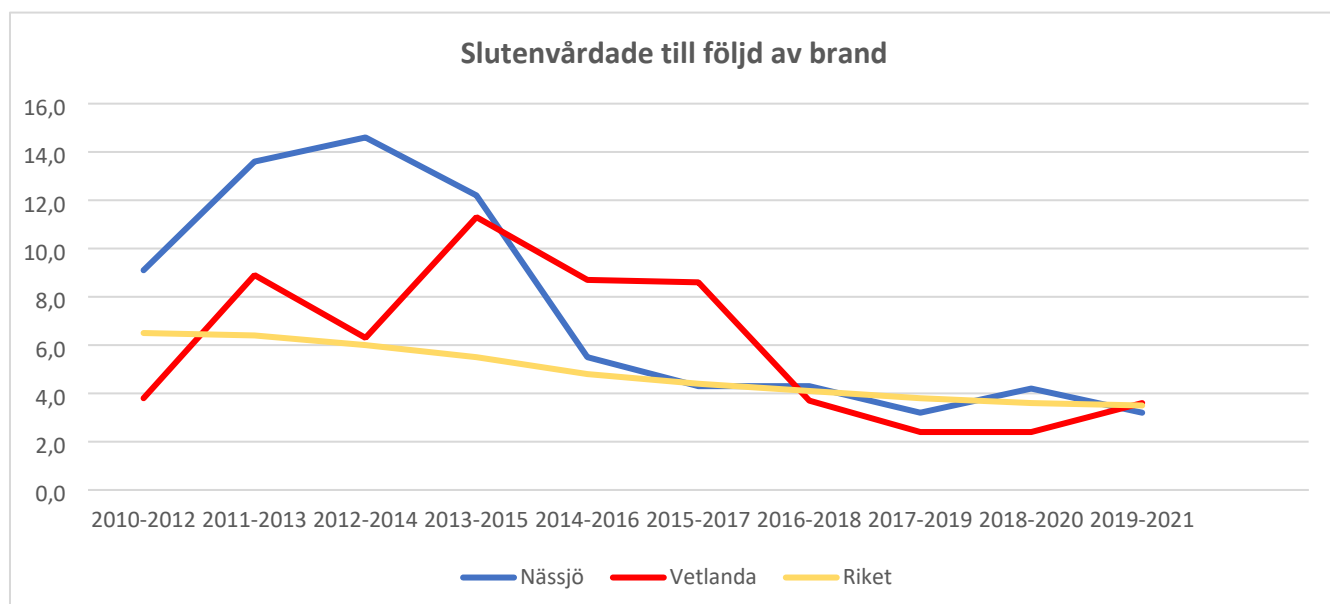
**Mälområde:** Antalet utvecklade bränder i byggnader ska minska i Nässjö och Vetlanda kommuner under perioden 2020–2023 i jämförelse med 2016–2019.

Varje år genomförs i genomsnitt 10 000 räddningsinsatser i Sverige till följd av brand i byggnad. De senaste fem åren har i genomsnitt 90 personer per år omkommit i Sverige till följd av brand.<sup>23</sup> Bland de som omkommer i bränder är äldre personer och personer med olika typer av funktionsnedsättningar överrepresenterade. Faktorer som påverkar risken att omkomma i en brand inkluderar nedsatt hörsel, syn eller rörelse- och minnessvårigheter. Starka läkemedel eller alkohol kan också påverka uppfattningsförmågan och kan också öka risken för att en brand uppstår. Många bränder där människor omkommer är rönkningsrelaterade.<sup>24</sup>

Bränder riskerar inte bara värden som liv och hälsa, utan orsakar också stora ekonomiska och miljömässiga konsekvenser. Exempelvis beräknas bara andelen anlagda bränder i skolor kosta samhället en miljard kronor om året.<sup>25</sup>

## Statistik

I figur 7 nedan följer senast tillgängliga statistik gällande slutenvårdade till följd av brand i kommunerna samt jämfört med medeltal för hela riket.<sup>26</sup> I avsnittet om insatser under året finns larmstatistik kopplat till brand.



Figur 7. Källa: Socialstyrelsen 2023 (PAR X00-X09). Glidande tre års medelvärde, antal per 100 000 invånare

### Nässjö kommun

Mellan 2010 och 2012 låg frekvensen för antalet slutenvårdade till följd av brand på en relativt hög nivå i förhållande till riksgenomsnittet. Under 2013 skedde en fördubbling av antalet slutenvårdade, för att sedan stadigt minska till att få eller ingen slutenvårdades på grund av brand under 2018 till 2019, det vill säga under riksgenomsnittet.

<sup>23</sup> IDA – indikatorer, data och analys. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

<sup>24</sup> Stärkt brandskydd för särskilt riskutsatta. MSB.

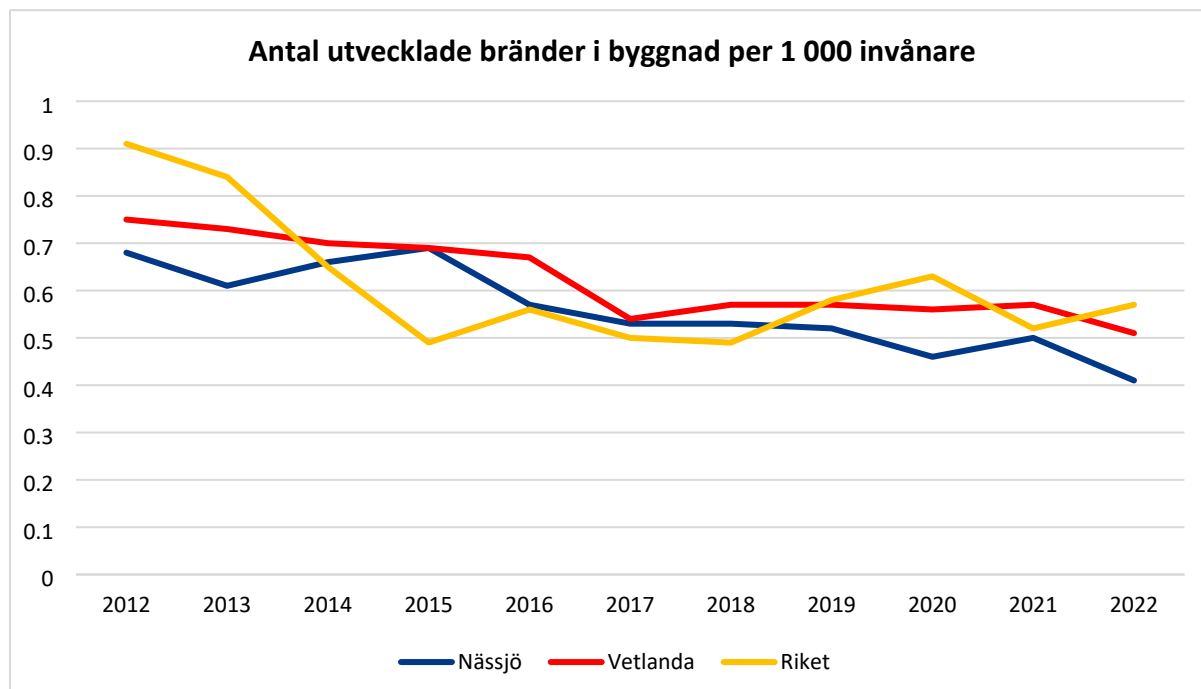
<sup>25</sup> Brandskyddsföreningen. Kraftig ökning av antalet anlagda skolbränder 2018.

<sup>26</sup> Siffrorna är angivna i 100 000 invånare för att jämföra kommunerna och riksgenomsnittet.

## Vetlanda kommun

Andelen slutenvårdade till följd av brand har varierat kraftigt ungefär vartannat år. Fram till 2018 var frekvensen för bränder i byggnad under riksgenomsnittet. Frekvensen av andelen omkomna till följd av brand har också varierat kraftigt, då enstaka dödsfall påverkar statistiken.

I figur 8 nedan visas antalet utvecklade bränder i byggnad för kommunerna samt jämfört med medeltal för hela riket.



Figur 8. Utvecklade bränder i byggnad per 1000 invånare 2011–2022. Källa: SKR:s Öppna jämförelser 2022.

Antalet utvecklade bränder i byggnad per 1 000 invånare minskade stadigt i Nässjö och Vetlanda mellan 2012 och 2018 och låg från 2014 under riksgenomsnittet. År 2019 ökade andelen utvecklade bränder i byggnad i Vetlanda kommun till att ligga över riksgenomsnittet 2021. Andelen utvecklade bränder minskade i båda kommunerna under 2022 för att åter ligga strax under riksgenomsnittet.

## Aktiviteter i Nässjö och Vetlanda kommuner

Arbetet med en temagrupp olyckor innefattande fall- och trafikolyckor samt brand påbörjades under året men fick avbrytas till följd av pandemin och kom inte igång igen under 2022. Redovisade aktiviteter i detta avsnitt är kommungemensamma.

Under 2022 genomfördes 106 brandutbildningar, med totalt 1 616 deltagare. Utöver dessa genomförs kursen Heta arbeten vid 23 tillfällen, med totalt 250 deltagare. Barnens brandbil, där barn i förskoleklass bland annat får lära sig om vem man ska ringa om det brinner, genomfördes vid 39 tillfällen.

Förbundet genomförde 234 prov av automatiska brandlarm och sprinklersystem under 2022. Totalt genomfördes 128 hembesök. Det fanns fungerande brandvarnare i 88% av de besökta hushållen, 39% hade brandsläckare och 39% hade brandfilt. 28% av hushållen hade komplett rekommenderad brandskyddsutrustning, det vill säga fungerande brandvarnare samt både brandsläckare och brandfilt. 25 utrymningsövningar hos verksamheter och företag genomfördes och rökluckor testades vid sju tillfällen.

I förbundets grupp för planärenden yttrar sig brandingenjörer och brandinspektör vid bygglov, detaljplaner och andra ärenden för att säkerställa ett gott brandskydd vid ny- och ombyggnationer.

Funktion myndighet utfärdar även tillstånd för brandfarliga och explosiva varor samt yttrar sig om tillstånd för offentliga sammankomster, evenemang och alkoholtillstånd. 51 utrymningsplaner och 119 insatsplaner har upprättats under 2022. Tillsyn enligt lagen om skydd mot olyckor genomfördes vid 42 tillfällen under 2022 och tillsyn enligt lagen om brandfarlig och explosiv vara genomfördes vid 6 tillfällen. Funktion myndighet utfärdade 21 tillstånd för brandfarliga och explosiva varor under året.

Övningar som har genomförts under året för att öka kunskap och förmåga hos personal gällande brand i byggnad är följande:

- Minst fyra rökövningar per år av personal med rökdykarkompetens
- Uppstart brand
- Insatsövningar
- Axamoövningar
- Träffar för styrkeledare, insatsledare och brandingenjörer
- Ledningsövningar
- Objektorientering
- Framtagande av insatsplaner/insatskort
- Övning med värmekamera
- Bränder i eldstäder

Förbundets samlade övningstimmar beräknas till cirka 3 030 timmar under år 2022, utöver det så tillkommer även ett antal oregistrerade övningar. Många av övningarna var kopplade till att hantera bland annat brand i byggnad.

Förbundet har även tagit emot 23 studiebesök med sammanlagt 377 deltagare samt medverkat på en mängd skilda evenemang i kommunerna; Lions vårmärknad i Vetlanda, Nässjö Streetfestival, Hydrodagen, Vetlandafesten, Bringetofta marknad, Öppet hus på Trivselhus i Landsbro, Södras skogsdag i Åsens by, Folkets parks Vetlanda barnloppis, Julskyltningen i Nässjö och Vetlanda, Rädda Barnen i Vetlanda, Holmgrens invigning och Öppet hus på Hasses Paddelcenter.

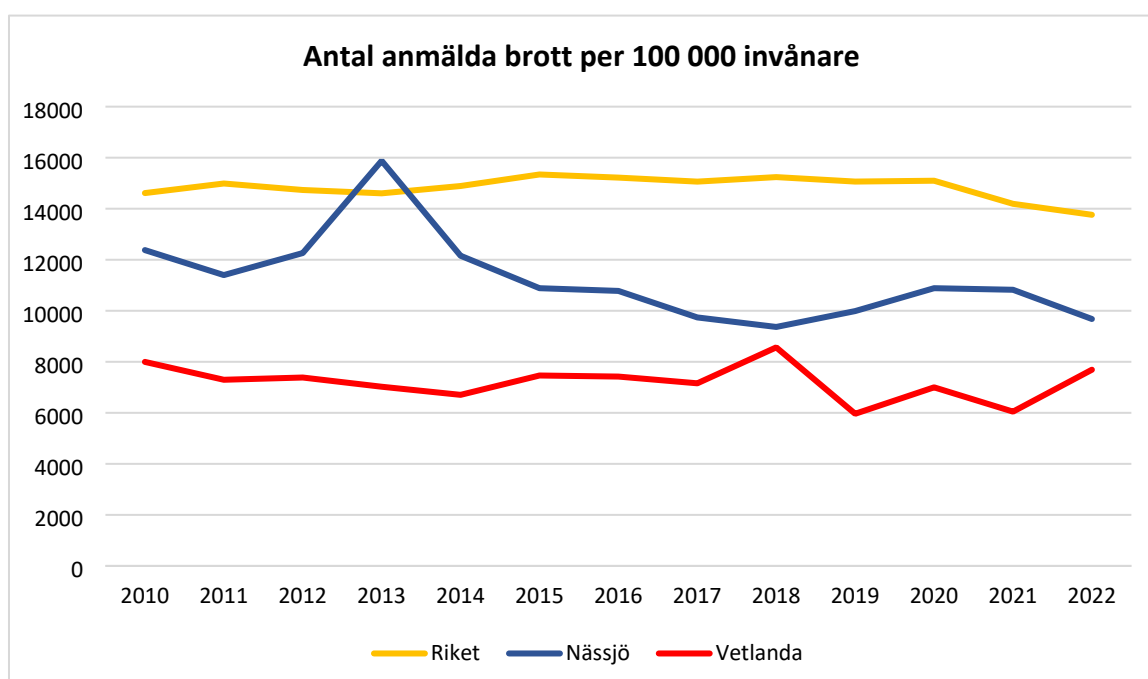
# Brottsförebyggande arbete

**Målområde:** Antalet brott som sker i offentlig miljö i Nässjö och Vetlanda kommuner ska minska under perioden 2020–2023 i jämförelse med 2016–2019.

Under 2022 minskade antalet anmälda brott i Sverige med två procent jämfört med året innan. Anmälningarna minskade mest inom brottskategorierna brott mot person, till exempel olovlig identitetsanvändning och ofredande. Den brottskategori där anmälningarna ökade mest nationellt under 2022 var stöldbrott, särskilt i underkategorierna gällande fickstöld och tillgrepp av annat icke motordrivet fordon än cykel och båt. Sett över en tioårsperiod har dock anmälningarna ökat med tre procent på nationell nivå.

## Statistik

I figur 9 nedan visas antalet anmälda brott i kommunerna samt jämfört med medeltal för hela riket.



Figur 9. Källa: BRÅ preliminär statistik 2023

Från 2013 fram till 2018 har antalet anmälda brott i Nässjö kommun varit stadigt sjunkande. 2019 och 2020 ökade antalet anmälda brott något men under 2021 och 2022 sjönk antalet anmälningar och kurvan har sedan 2013 legat långt under riksgenomsnittet.

Antalet anmälda brott i Vetlanda kommun var stadigt långt under riksgenomsnittet mellan 2009 och 2017. År 2018 skedde en ökning av antalet anmälda brott men 2019 minskade anmälningarna igen. Under 2021 låg antalet anmälda brott i nivå med 2019 för att under 2022 öka, dock inte till samma nivå som 2018.

När statistiken tolkas bör följande tas hänsyn till:

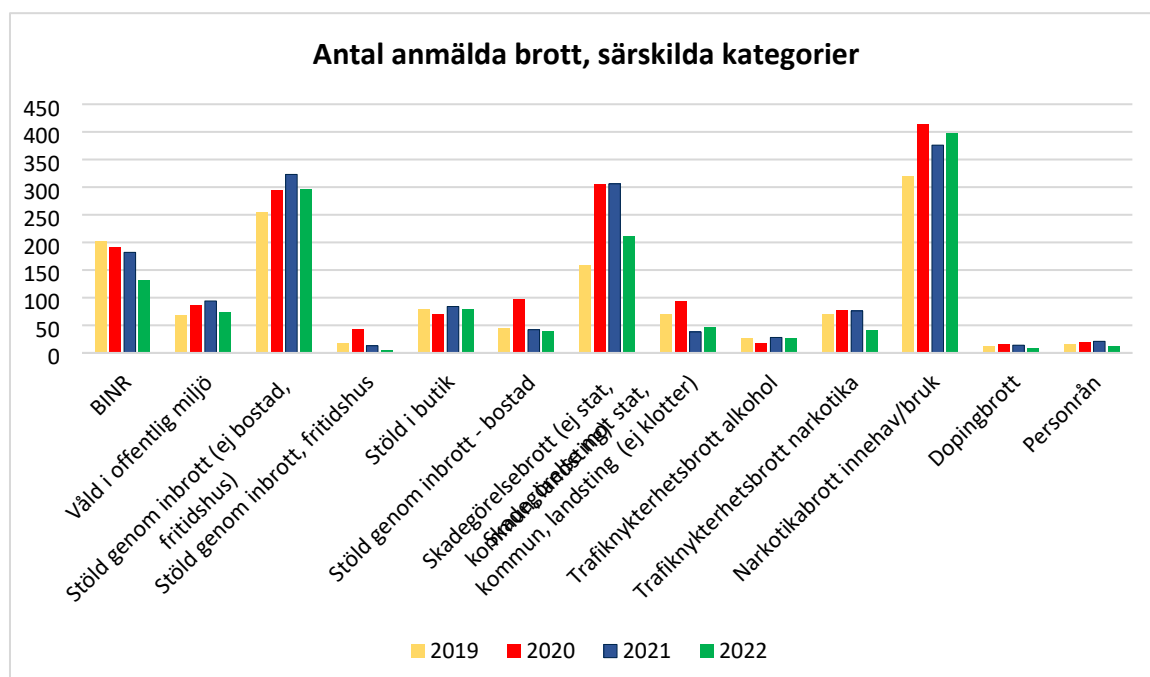
- Statistiken visar antalet anmälda brott och inte det totala antalet faktiskt begångna brott. Hur stor andel av de begångna brotten som anmäls varierar beroende på brottstyp, och endast för enstaka brottstyper kan anmälningsstatistiken antas ge en ungefärlig bild av hur många brott som verkligen begås.

- Det faktiska antalet brott är oftast högre än det antal anmälda brott som redovisas i statistiken. Ett undantag är anmälda fall av dödligt våld, där det faktiska antalet brott är lägre än antalet anmälda händelser. Det beror på att dessa främst visar det antal händelser med dödlig utgång som behöver utredas för att klargöra om ett mord eller dråp har begåtts eller inte.
- Benägenheten att anmäla brott kan förändras över tid, till exempel på grund av förändrade attityder i samhället eller ändrade försäkringsvillkor. Detta innebär att det för många brottstyper är svårt att utifrån de anmälda brotten avgöra om brottsligheten i samhället ökar eller minskar.
- Inom vissa brottstyper, som narkotika- och trafikbrott, beror antalet anmälda brott till stor del på polisens och andra myndigheters kontroll- och spaningsinsatser. Om insatserna förändras påverkar det oftast antalet anmälda brott. Förändringar i lagstiftningen kan också påverka utvecklingen av vilka brott som anmäls.
- Enstaka stora ärenden med många brott kan skapa problem vid jämförelser över tid, liksom osäkerhet om ifall en förändring är generell eller kommer från ett och samma ärende. Stora ärenden är ovanliga, men bör vägas in vid tolkning av statistiken.

## Nässjö kommun

Jämfört med antalet anmälda brott under 2021 har en minskning skett 2022, se figur 9. Antalet anmälda brott i Nässjö kommun i genomsnitt under åren 2020-2022 är något högre än perioden 2016-2019 men dock betydligt lägre än årsgenomsnittet för åren 2009 till 2015, samt jämfört med riksgenomsnittet.

I figur 10 nedan visas antalet anmälda brott i vissa kategorier i Nässjö kommun. Antalet anmälda brott i varje brottskategori jämförs inbördes med de senaste föregående tre åren.



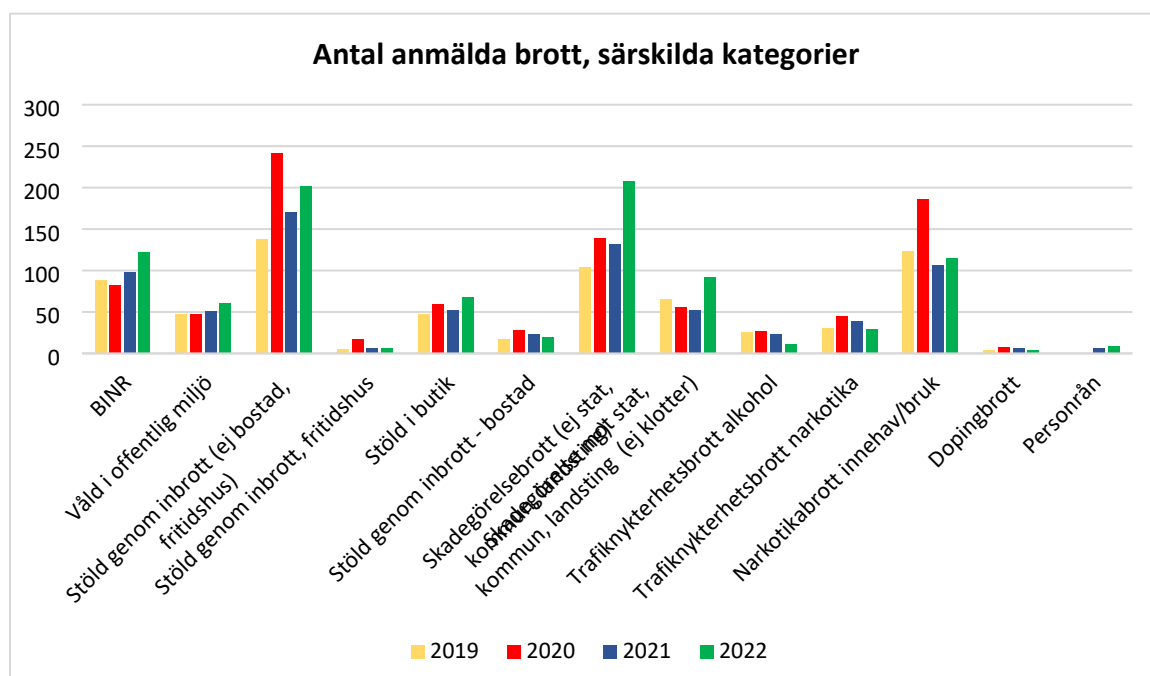
Figur 10. Källa: Polismyndigheten lokal statistik 2023.

Om man delar upp anmälda brott i Nässjö kommun 2022 i utvalda brottskategorier som i figur 10 så ses de enda ökningarna bland narkotikabrott samt skadegörelse mot stat, kommun eller landsting. Ökningarna i dessa kategorier är relativt små och ökningen som ses när det gäller narkotikabrott kan delvis förklaras med att polisen har ägnat sig åt riktade insatser mot det området i något större omfattning än under 2021. Anmälningarna i samtliga övriga kategorier har minskat under det gångna året.

### Vetlanda kommun

Under 2022 har antalet anmälda brott i kommunen ökat. Jämfört med det genomsnittliga antalet anmälda brott under perioden 2016-2019 kan dock en minskning med fem procent ses under 2020-2022, se figur 9. Antalet anmälda brott under perioden är även lägre än årsgenomsnittet för åren 2009 till 2015, samt jämfört med riksgenomsnittet.

I figur 11 nedan visas antalet anmälda brott i vissa kategorier i Vetlanda kommun. Antalet anmälda brott i varje brottskategori jämförs inbördes med de senaste föregående tre åren.



Figur 11. Källa: Polismyndigheten lokal statistik 2023.

Om man delar upp anmälda brott i särskilda brottskategorier, se figur 11, så ses ökningarna i många kategorier och minskningar enbart i några; stöld genom inbrott i bostad samt fritidshus, dopingbrott och trafiknykterhetsbrott. De kategorier som uppvisar störst ökning är brott i nära relation och skadegörelsebrott som inte är riktade mot stat, kommun eller landsting.

Minskningarna som ses när det gäller olika typer av trafiknykterhet kan delvis förklaras med att polisen inte har haft riktade insatser mot det i lokalområdet i samma utsträckning som tidigare år under 2022. Polisen har, i samband med olika händelser i kommunen haft stora personella resurser på plats under året men då med fokus på andra åtgärder, till exempel trygghetsskapande närvaro.

# Temagrupper och aktiviteter

## Nässjö kommun

### Temagrupp

Temagrupp Brott har som syfte att planera, driva och genomföra insatser som förebygger brott. Temagruppen har under året haft möten varannan vecka, med undantag för viss variation under semesterperioden. Temagruppen har redovisat sina analyser för kommunstyrelsen vid något tillfälle under det gångna året.

### EST-metodik

Temagruppen har sedan uppstarten under hösten 2020 lagt stor fokus på den nyligen etablerade arbetsmetoden inspirerad av EST (Effektiv samordning för trygghet). Metoden bygger på kunskapsbaserad brottsprevention och går ut på att medverkande parter kontinuerligt samlar in information, skapar gemensamma lägesbilder, föreslår och bestämmer om åtgärder, informerar berörda samt genomför och utvärderar insatser. Ett digitalt metodstöd avsett att ytterligare förstärka och förenkla arbetsmetoden har implementeras under hösten 2022 och kommer vara till god hjälp i det fortsatta arbetet.

### Medborgarlöfte

Medborgarlöften tecknas mellan Nässjö kommun och lokalpolisområde Högländet och gäller i två år. Under 2021 och 2022 gäller följande löften:

- Att öka den upplevda tryggheten på resecentrum i Nässjö.
- Att arbeta långsiktigt brottsförebyggande i Runnerydsområdet och området runt sporthallen för att stärka områdenas attraktivitet och invånarnas känsla av trygghet.
- Att upptäcka fler narkotikabrott, främst bland personer i åldern 21 år och yngre, med syftet att minska bruket av narkotika.

### Hedersrelaterat våld och förtryck

Nässjö kommun har sedan 2015 en handlingsplan för samverkan mot hedersrelaterat våld och förtryck. Handlingsplanen beskriver hur socialnämnden, barn- och utbildningsnämnden samt kultur- och fritidsnämnden i Nässjö kommun ska samverka för att barn och ungdomar, som är utsatta för hedersrelaterat förtryck och våld, ska kunna erbjudas bästa möjliga stöd och hjälp i ett så tidigt skede som möjligt. Under 2021 tillsattes en arbetsgrupp för att påbörja revidering av handlingsplanen och under 2022 blev revideringen klar.

### Våldsbejakande extremism (VBE)

Under året har ett utökat arbete med MVP (Mentorer i våldsprevention), som är ett lektionsmaterial avsett att stoppa och förebygga våld, inletts. Detta är en av åtgärderna i den handlingsplan som tagits fram för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism.

### Våld i nära relation

Under 2022 så har nya föreskrifter kring kommunens ansvar för stöd, motivation och behandling till våldsutövare trätt i kraft. Det finns även förslag om lagändringar kopplat till att höja kravnivån för de skyddade boenden/ HVB som socialtjänsten anlitar, samt att man ska placera medföljande barn på ett mer reglerat sätt som blir snarlikt det som tillämpas vid LVU-vård, om båda föräldrarna inte samtycker.

I många ärenden förekommer samverkan med andra myndigheter som till exempel polis och Region Jönköping, vilket fungerar mycket bra. Under 2021 lagstiftades att socialtjänsten ska verka för att vuxna som utsätter närstående för våld eller andra övergrepp ska få hjälp att ändra sitt beteende. Därmed har socialtjänsten fått ansvar för att erbjuda hjälp och stöd till såväl våldsutsatta som våldsutövare och barn som har upplevt våld i nära relationer. I Nässjö kommun finns

Relationsvåldsteamet som erbjuder olika former av stöd till de som lever i eller har levt i en destruktiv relation. Till dem som utövar våld finns stöd att få via ATV, Alternativ till våld, som närmast finns i Jönköping.

### **Trygghetsundersökning**

I oktober 2022 genomförde Nässjö kommun en trygghetsundersökning bland kommunens invånare. 9 500 personer som var i åldern 16 till 84 år och innehavare av mobiltelefonabonnemang tillfrågades och fick undersökningen skickad till sig via mobilen. Sammanlagt så svarade 48,7 procent av de tillfrågade.

Syftet med undersökningen var få en bild av i vilken utsträckning invånaren känner sig trygg eller otrygg i sitt dagliga liv. I undersökningen fanns även frågor om vilka platser som upplevs som otrygg samt vad det är som skapar otryggheten. Undersökningen innehöll 24 frågor om bland annat det område man bor i och om man upplever sig vara trygg där eller inte. Specifika platser kunde pekats ut och det var möjligt att också ange orsak till varför dessa platser upplevdes som otrygga.

I korthet gav undersökningen följande bild: De allra flesta, cirka två tredjedelar, av de tillfrågade känner sig trygga i sitt bostadsområde. Varje fjärde person av de tillfrågade känner sig ganska, eller mycket otrygga i sitt bostadsområde. Fler män än kvinnor upplever sig som trygga under kvällstid. Fler kvinnor än män går inte gärna ut ensamma på kvällen. Det är skillnad på hur trygg man känner sig på kvällen beroende på var man bor. Mest otrygg är man i centralorten, minst otrygg är man i kransorterna och på landsbygden. Mest otryggt upplevs det vara i de centrala delarna av Nässjö tätort. Undersökningen planeras återkomma vart annat år och genomförs igen under hösten 2024.

### **Övrigt**

ANDTS-arbetet leds av den förvaltningsövergripande gruppen Unga i Fokus, där chefer och medarbetare deltar och ges inblick i det förebyggande arbete som görs på olika områden. Gruppen jobbar kontinuerligt med att genom bland annat kartläggning och samverkan minska antalet individer som hamnar i drogmissbruk och kriminella miljöer i ett så tidigt stadie som möjligt. Öppenvårdens "Öppen mottagning Ung" jobbar också med tidiga insatser samt med målsättningen att det ska vara enkelt att få hjälp.

## **Vetlanda kommun**

### **Temagrupp**

Temagruppen heter Vetlanda Trygghet och dess syfte är att planera, driva och genomföra insatser som förebygger brott och ökar trygghet i Vetlanda kommun. Temagruppen har haft avstämningar varannan vecka med undantag för viss variation under semesterperioden.

### **EST-metodik**

Temagruppen har sedan uppstarten använt sig delvis av en arbetsmetod inspirerad av EST (Effektiv samordning för trygghet) som stöd i arbetet. Metoden bygger på kunskapsbaserad brottsprevention och går ut på att medverkande parter kontinuerligt samlar in information, skapar gemensamma lägesbilder, föreslår och bestämmer om åtgärder, informerar berörda samt genomför och utvärderar insatser. Arbetsmetoden kommer fortsatt användas och utvecklas av och med temagruppen. Ett digitalt metodstöd avsett att ytterligare förstärka och förenkla arbetsmetoden har upphandlats och implementering börjas under våren 2023.

### **Medborgarlöfte**

Medborgarlöften tecknas mellan Vetlanda kommun och lokalpolisområde Höglandet och gäller i två år. Under 2022 och 2023 gäller följande medborgarlöften:



- Att öka trafiksäkerheten genom att motverka felaktiga trafikbeteenden.
- Att öka upptäckten av narkotikabruk, främst hos unga i åldern 21 år och yngre.
- Att öka trygghetsupplevelsen i centrala Vetlanda.

Till respektive löfte finns ett antal aktiviteter kopplade, vilka involverar såväl polisen som kommunala aktörer. En nyhet i framtagandet av aktiviteterna har varit att man denna gång bjöd in eleverna från högstadiet och gymnasiet i arbetet. Medborgarlöftena följs upp och redovisas på polisens hemsida.

### **Samverkan kring barn och ungdomar**

Samverkan har skett i olika forum och sammanhang för att minska konflikter mellan olika grupper av barn och unga, både i skolan och utanför. Andra deltagande aktörer är barn- och utbildningsförvaltningen, socialförvaltningen, polisen och kultur- och fritidsförvaltningen samt i vissa sammanhang även föreningsliv, trossamfund och frivilligorganisationer.

### **Samverkan kring störande trafik, sammankomster och musik**

De åtgärder som tidigare tagits fram av representanter för boende, polisen, tekniska kontoret, och räddningstjänsten har använts under året. Dessa har haft god inverkan och verkar ha minskat det obehag som uppstått för boende nära samlingsplatser. En samlingsplats för bilburna ungdomar har tagits fram i samverkan mellan kultur- och fritidsförvaltningen och föreningslivet. Samlingsplatsen togs i bruk på prov i slutet av 2022.

## **ANDTS**

### **Rena gym**

Arbetsgruppen som involverar representanter från kultur och fritid, räddningstjänsten, socialförvaltningen, polisen, SISU (Smålandsidrotten) och stadens samtliga träningsanläggningar har haft regelbundna möten. Alla anläggningar är anslutna och medlemmar får skriva på ett avtal om att träna dopingfritt. Det görs stickprovskontroller och medlemmar kan kallas till kontroll hos öppenvården. Om den kallade inte dyker upp stängs personen ute från samtliga träningsanläggningar i kommunen. Även polisen kan göra stickprovskontroller på gymmen.

Arbetsgruppen har under året tagit fram pärmar med checklista och information för att hjälpa personalen samt en lista över de som inte uppnått kriterierna. Även ett nytt informationsmaterial riktat till de tränande har tagits fram. Detta material ska turnera på samtliga träningsanläggningar under 2023 och turnén påbörjas strax efter årsskiftet.

## **SMADIT**

När en trafikant blir stoppad av polisen (både vid misstanke och stickprovskontroll) och ertappas med att köra rattfull så ska personen, förutom rättslig process, skyndsamt bli erbjuden en kontakt med socialtjänstens öppenvård för samtal. SMADIT är en samverkan mellan polisen och socialförvaltningen.

### **Narkotikamätning**

Under 2021 togs ett KS-beslut om att påbörja provtagning på avloppsvattnet som en del i en länsgemensam satsning där upphandlingen av mätning skett i länsstyrelsens regi. Njudung Energi och folkhälsosamordnaren fick i uppdrag att genomföra arbetet efter avslutad upphandling och under oktober 2022 gjordes de båda första mätningarna. I början av 2023 ska den länsgemensamma rapporten från dessa mättillfällen presenteras. Vetlanda kommun har av folkhälsosamordnaren och representant från Njudung Energi ombetts att utöka underlaget genom att komplettera med ett antal lokala mätningar och beslut om detta väntas komma i början av 2023.

### **Folkhälsoenkät Ung**

Resultatet i senaste undersökningen indikerar att arbetet riktat mot unga bör öka och Vetlanda sticker ut kopplat till alkohol och snus. Det finns genomgående en mer liberal syn på

cannabisanvändning hos unga vilket måste bemötas i tid och undersökningen belyser även att det blivit vanligare att unga använder alkohol och rökning vid psykisk ohälsa.

### **Hälsocenter**

Hälsocentret arbetar med livstidsrelaterad ohälsa och hjälper människor med att hitta bättre och hållbara levnadsvanor. Om vårdcentralerna identifierar alkohol- och narkotikavanor som utgör ett riskbeteende kan patienten få kontakt med hälsocenter. Detta är dock inte att förväxla med exempelvis avvänjning.

# Civilt försvar

**Målområde:** *En övad krigsorganisation ska skapas i respektive kommun där personal är säkerhetsklassad och krigsplacerad.*

Enligt regeringens försvarspolitiska inriktning 2021 - 2025 har det säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde och i Europa över tid försämrats. Ett väpnat angrepp mot Sverige kan inte uteslutas. Det civila försvaret är en del av Sveriges totalförsvar och syftar till att samhället ska fungera vid höjd beredskap och krig i Sverige. Civilt försvar bedrivs inom ramen för verksamheten i statliga myndigheter, kommuner, landsting, privata företag och frivilligorganisationer. Enligt Lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap är landets kommuner skyldiga att påbörja arbetet avseende de förberedelser som behövs för verksamheten under höjd beredskap. Kommuners arbete regleras enligt en överenskommelse mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Sveriges kommuner och regioner. På grund av omständigheter kring pandemin har denna överenskommelse förlängts till 2022.

Särskilt prioriterade uppgifter för Vetlanda och Nässjö kommuner är:

- Kompetenshöjning gällande totalförsvar
- Säkerhetsskydd
- Krigsorganisation och dess bemanning

## Temagrupper och aktiviteter

Höglandets räddningstjänstförbund, Nässjö kommun och Vetlanda kommun har varsin säkerhetsskyddschef enligt överenskommelsen om kommuners arbete med civilt försvar.<sup>27</sup> Förbundet och Nässjö kommun har under året införskaffat ytterligare rutiner och materiel för att kunna hantera uppgifter som omfattas av sekretess och som rör Sverige säkerhet. I Vetlanda kommun finns ett sådant arbete planerat.

Både Nässjö och Vetlanda kommun har under året färdigställt en komplett säkerhetsskyddsanalys enligt de krav som återfinns i säkerhetsskyddslagen (2018:585). Arbetet har utförts av en analysgrupp bestående av personal från kommunens verksamheter samt Höglandets räddningstjänstförbund. Analysen bygger vidare på det inventerings- och förberedande arbete som genomförts under tidigare år.

Analysarbetets resultat, med tillhörande åtgärdsförslag, finns sammanfattat i en rapport vars utkast är överlämnat till ansvarig beslutsfattare i kommunen.

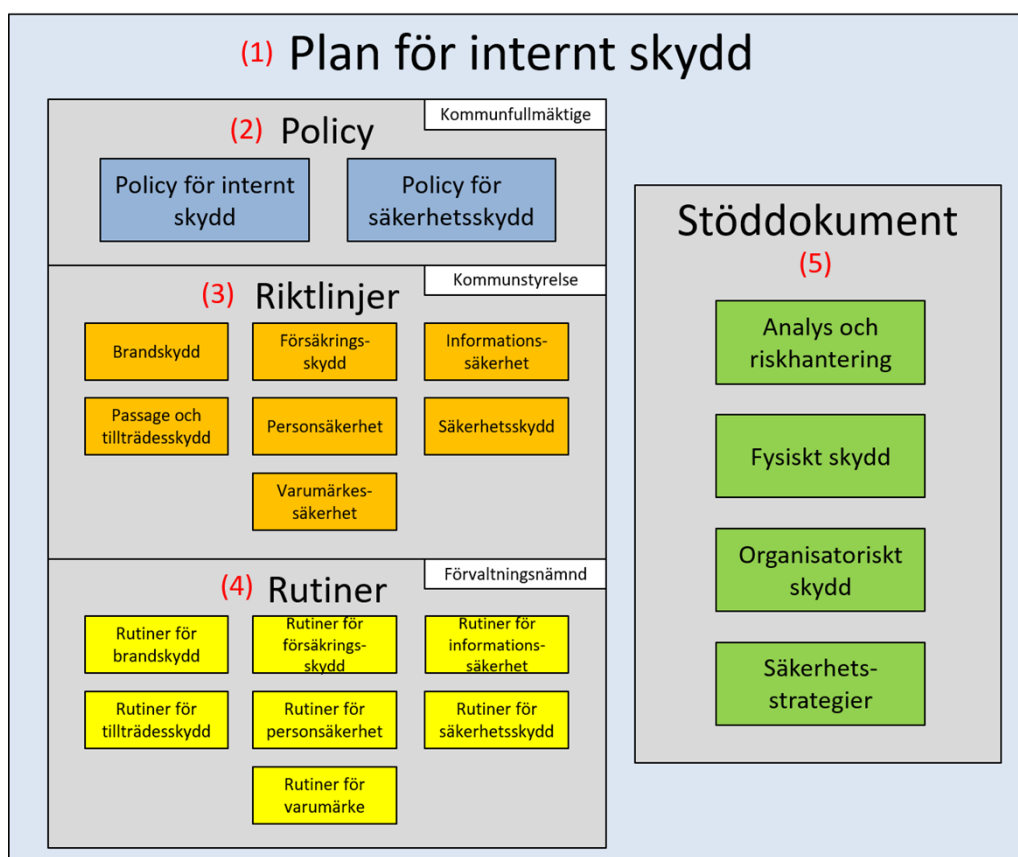
---

<sup>27</sup> Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar 2018–2020. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap & Sveriges Kommuner och Regioner 2022.

# Internt skydd

**Målområde:** Säkerhetsarbetet ska minimera negativa konsekvenser av olyckor, skador och störningar för kommunens personella, fysiska och immateriella tillgångar.

Internt skydd innebär skydd mot fysisk, psykisk och ekonomisk skada på människa, fysiska och immateriella tillgångar samt verksamheten i övrigt. Exempelvis hot och våld, inbrott, skadegörelse, brand, vattenskador, försäkringar och informations säkerhet.



Figur 2. Planstruktur för arbetet med internt skydd.

## Aktiviteter

Förbundet deltar i flertalet olika nätverk för informations säkerhet.

### Nässjö kommun

I Nässjö kommun behandlades 24 försäkringsärenden gällande egendomsskador mot kommunens fastigheter under 2022. Kommunen anmälde 75 händelser med skadegörelse under året vilket är en ökning med två händelser. Det anmälades även 463 tillbud gällande hot och våld mot anställda vilket är en ökning från 216 tillbud år 2021.

Totalt uppgår kostnader för egendomsbrott, främst skadegörelse och inbrott, riktat mot kommunala fastigheter till 528 281 kronor vilket innebär en minskning med 708 713 från 2021. Summan inkluderar inte administration eller arbetstid för kommunens egen personal i form av städning, reparation med mera.

Arbetsgruppen för internt skydd har återupptagit arbetet efter en tids uppehåll. Gruppen har följt upp hur införandet av de nya styrdokumenterna för systematiskt brandskyddsarbete har fungerat.

Samtliga förvaltningar har påbörjat arbetet och tre förvaltningar har implementerat det fullt ut. Arbetsgruppen har påbörjat arbetet med personsäkerhet där inventering av nuvarande arbete pågår. Under året har en ny höglandsgemensam riktlinje för informationssäkerhet presenterats genom Höglandsförbundet.

### **Vetlanda kommun**

I Vetlanda kommun behandlades fyra försäkringsärenden under året. Kommunen anmälde 124 händelser med skadegörelse under året, vilket innebär 42 händelser fler än 2021. 51 tillbud gällande hot och våld mot anställda har anmälts under året.

Totalt uppgår kostnader för egendomsbrott, främst skadegörelse och inbrott, riktat mot kommunala fastigheter till cirka 600 000 kronor. Summan inkluderar inte administration eller arbetstid för kommunens egen personal i form av städning, reparation med mera.

Arbetsgruppen för internt skydd har varit vilande under året till förmån för andra prioriterade arbeten. Även om utvecklingsarbetet inte har fortlöpt har andra delar av arbetet utförts, såsom stöd vid revidering av systematiskt brandskyddsarbete samt löpande arbete med systematisering av kommunens informationssäkerhet.

Under året har en ny höglandsgemensam riktlinje för informationssäkerhet presenterats genom Höglandsförbundet.

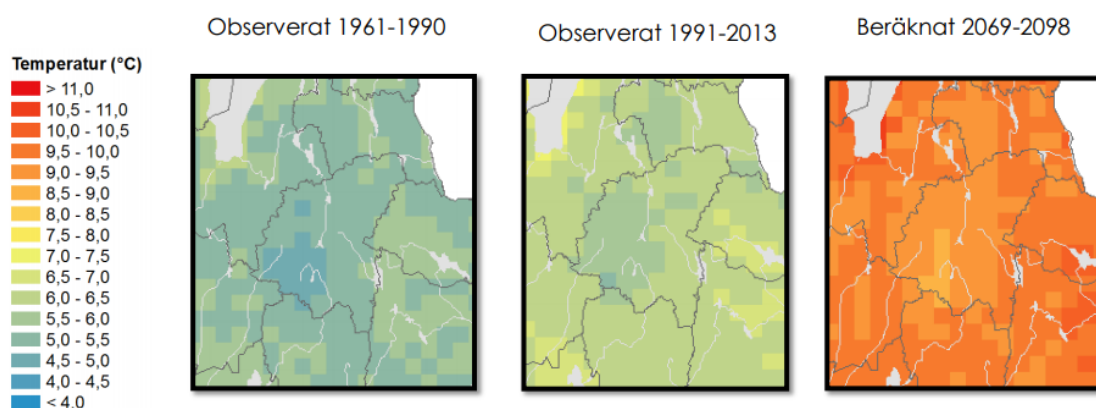
# Klimatanpassning

**Målområde:** Nässjö och Vetlanda kommuner ska arbeta långsiktigt för att skapa ett robust samhälle som aktivt kan möta klimatförändringarnas konsekvenser.

Enligt de scenarion som tagits fram nationellt och regionalt så kommer klimatet bli varmare, torrare och blötare. Medeltemperaturen kommer att höjas. Lufttemperaturen beräknas stiga med fem grader till år 2100 och snön uteblir. Värmeböljor beräknas hålla i sig upp till två veckor. Idag är det i genomsnitt värmebölja två dagar per år. På grund av att luften blir varmare ökar avdunstningen från marken och vattenytor, och träd och vegetation behöver mer vatten. Därför minskar tillgången på vatten i åar, bäckar, sjöar och i marken. Grundvattennivåerna sjunker. Regnet som faller kommer samlas i kraftiga skurar och därmed kan vi räkna med fler och större översvämningar än vad vi är vana vid.<sup>28</sup>

## Prognos

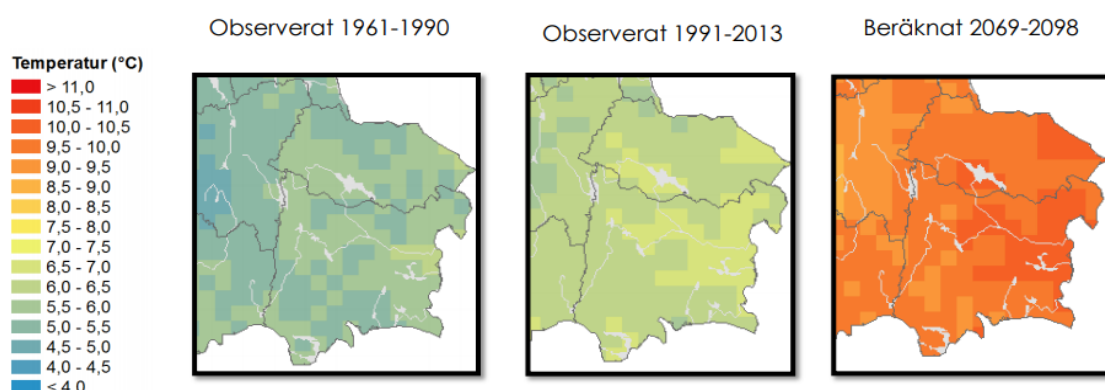
### Nässjö kommun



Figur 3. Källa: Länsstyrelsen i Jönköpings län 2017. Observerad och beräknad medeltemperatur i Nässjö kommun.

Under åren 1961 till 1990 var årsmedeltemperaturen<sup>29</sup> i Nässjö kommun 4 till 5 grader. Mellan 1991 till 2013 steg medeltemperaturen till 5 till 6 grader. Enligt Länsstyrelsens beräkningar så kommer medeltemperaturen vara mellan 8 och 9 grader mellan åren 2069–2098.

### Vetlanda kommun



Figur 4. Källa: Länsstyrelsen i Jönköpings län 2017. Observerad och beräknad medeltemperatur i Vetlanda kommun.

<sup>28</sup> Klimatanpassning. Länsstyrelsen i Jönköpings län. 2019.

<sup>29</sup> Årsmedeltemperatur är det samma som summan av årets dygnsmedeltemperatur dygn för dygn delat med antalet dygn det går på året för en viss plats under en lång serie år.

Under åren 1961 till 1990 var årsmedeltemperaturen i Vetlanda kommun 5 till 6 grader. Mellan 1991 till 2013 steg medeltemperaturen till 6 till 7 grader. Enligt Länsstyrelsens beräkningar så kommer medeltemperaturen vara mellan 9 och 10 grader under åren 2069-2098.

## Aktiviteter

Under 2021 påbörjades arbetet med att starta upp temagrupp klimatanpassning i både Nässjö och Vetlanda kommuner. Detta arbete har fortsatt under 2022. Kommunerna antog även Anpassning till ett förändrat klimat – Åtgärdsprogram 2021 - 2025 i samarbete med Länsstyrelsen i Jönköpings län och Klimatrådet.

Länets prioriterade klimateffekter är:

- Översvämningar som hotar samhällen, infrastruktur och företag.
- Höga temperaturer som innebär risker för hälsa och välbefinnande för människor och djur.
- Brist i vattenförsörjningen för enskilda, jordbruk och industri

Utöver dessa har Nässjö kommun bedömt att även skyfall är en prioriterad utmaning. För Vetlanda kommun är en prioriterad utmaning att säkra dricksvattentillgången vid torka.

För att möta dessa utmaningar på ett så samhällsekonomiskt och bra sätt som möjligt har kommunen åtagit sig följande åtgärder:

### Strategisk nivå

1. Systematiskt klimatanpassningsarbete
2. Handlingsplan för mest betydande klimatrisker

### Länsgemensamma åtgärder

3. Grönska i bebyggd miljö
4. Risk för översvämning och skred vid förorenade områden
5. Dagvatten
6. Vattenförsörjning

Nässjö kommun har antagit dessa **aktörsspecifika åtgärder**:

52. Ordna sval inomhusmiljö
53. Samverkan kring översvämning
54. Arbeta i tidigt stadiet med översvämningsområden i översiktsplanering och detaljplanering
55. Översvämningsbara ytor
56. Ökad kompetens för att förebygga konsekvenser av värmebölja och skyfall
57. Säkerställa vattenförsörjning
58. Ta hänsyn till jordbruksmarkens värden i samhällsplaneringen

Vetlanda kommun har antagit dessa **aktörsspecifika åtgärder**:

80. Upprätta klimatanpassad VA-plan
81. Trygga framtida dricksvattenförsörjning
82. Minska negativa effekter av värmebölja
83. Förorenade områden
84. Sprida information om och bekämpa invasiva arter
85. Vattenförsörjningsplan
86. Centrumplan för centralorten
87. Bevara grönstruktur
88. Översyn av regleringsrätter för dricksvattenförsörjning
89. Separering av dag- och avloppsvatten

90. Rådgivning i tillsyn
91. Översvämningskartering i flera vattendrag som går genom kommunens mindre orter
92. Riktlinjer för reservkraft
93. Informera om beskuggning vid vattendrag

Genomförandet av åtgärder följs upp vartannat år via Länsstyrelsen.

Förbundet har också tilldelats rollen klimatanpassningssamordnare (KAS) åt Nässjö kommun temporärt och kommer att vara sammankallande för temagrupp klimatanpassning. I Vetlanda kommun kommer rollen att finnas hos kommunen.



# Krishantering

**Målområde:** Kommunerna ska ha en bättre krishanteringsförmåga genom övning.

## Temagrupper och aktiviteter

### Nässjö kommun

Basgruppen i Nässjö kommun består av kommundirektör, räddningschef, kommunikationschef och stabschef. Gruppen kan med kort varsel samlas och börja arbetet med krishantering som första sammankallande instans i kommunen vid en händelse. Basgruppen kan förstärkas med berörda medarbetare med sakkunskap för aktuell händelse. Basgruppen utgör temagrupp Krishantering. Räddningschef deltar varje vecka i samverkansmöten inom F-samverkan som är det regionala samverkansorganet.

- Ledningsplatsprojektet har genomförts under 2022.
- Samövning med Försvarsmakten har genomförts.
- Nässjö affärsverk har genomfört nödlägesövningar.
- Regelbundna möten med kommunens basgrupp inom ramen för löpande arbete med krishantering har ägt rum.
- En kommunal nödvattenplan har tagits fram.

### Vetlanda kommun

Basgruppen i Vetlanda kommun består av kommundirektör, räddningschef, kommunikationschef och stabschef. Gruppen kan med kort varsel samlas och börja arbetet med krishantering som första sammankallande instans i kommunen vid en händelse. Basgruppen kan förstärkas med berörda medarbetare med sakkunskap för aktuell händelse. Basgruppen utgör temagrupp Krishantering. Räddningschef deltar varje vecka i samverkansmöten inom F-samverkan som är det regionala samverkansorganet.

- Ledningsplatsprojektet är avslutat och besiktigt av MSB med godkänt resultat.
- Flertalet övningar har genomförts inom ramen för elberedskap.
- Socialförvaltningen har genomfört krishanteringsövning med fokus på IT störningar.
- Inom ramen för det geografiska områdesansvaret har räddningstjänsten stöttat en privat aktör med krisledningsovning.
- Regelbundna möten med kommunens basgrupp inom ramen för löpande arbete med krishantering har skett.
- En kommunal nödvattenplan har tagits fram.

# Särskilda händelser under året

## Nässjö kommuns arbete under 2022 utifrån det geopolitiska läget

I februari startade Ryssland ett invasionskrig mot grannlandet Ukraina. Kriget drog snabbt med sig ett antal andra händelser som påverkade kommunens arbete i både det stora och det lilla. Ökande risk för elbrist, höjda priser på el och andra produkter samt ökad svårighet att få tillgång till vissa produkter som är av vikt för kommunal verksamhet är några exempel på parametrar som påverkade.

Den ISF-gruppering som arbetat med pandemin under flera år fasades ut och ersattes av en ny med mer tekniskt inriktning. Parallellt med kriget har ett antal väderrelaterade händelser utspelat sig lokalt under året och dessa har hanterats av inom ramen för samma krisledningsorganisation i etablerad ISF-gruppering.

Efter sommaren har stort fokus riktats mot att minska kommunens totala elkonsumention. Frågan har samordnats via ISF-gruppen. Förutom att det funnits en ekonomisk drivkraft utifrån höga elpriser så har besparingen också grundats i ambitionen att minimera risken för att drabbas av manuell bortfrånkoppling. Stora insatser har gjorts av tekniska serviceförvaltningen för att tillsammans med verksamheterna hitta möjliga elbesparingsåtgärder. Situationen och arbetet på riksnivå, regional nivå och lokal nivå har regelbundet avrapporterats till kommunstyrelsen.

Nässjö kommun har varit representerad via Point of contact (stabschef) i länets ISF-grupp – sedermera samordningsgrupp. Så även - via kommundirektör och kommunstyrelsens ordförande - vid de regionala råden.

*Cecilia Gerhardsson, avdelningschef Kommunledningskontoret Nässjö*

## Sävsjö kommuns arbete under 2022 utifrån det geopolitiska läget

För att hantera påverkan och händelser i samband med Rysslands invasion i Ukraina valde Sävsjö kommun att starta upp en intern samordningsfunktion, ISF.

I gruppen har representanter för samtliga förvaltningar deltagit liksom representanter från verksamheter med särskild funktion inom krisberedskap. Uppdraget var brett men handlade i korthet initialt om att förbereda för att ta emot flyktingar, att säkra upp viktiga förnödenheter, att arbeta med cybersäkerhet och att bygga upp beredskap. Under året har arbetet kopplats mer mot det civila försvaret och beredskapsarbete inför en kris, exempelvis elbortfall.

Samtliga kommunala verksamheter har under året kommit igång med kontinuitetshantering, för att skapa en bättre beredskap och hantering av en krissituation. Ledningsgrupper har fått utbildning i dataskydd och informationssäkerhet och samtliga anställda har under året uppmanats att delta i en webbaserad utbildning i informationssäkerhet. Vi har tagit emot flyktingar, dock i mindre omfattning än vad som initialt förutspåddes. ISF-gruppen har arbetat med inköp och att bygga upp en grundberedskap för att kunna klara av att rädda liv i händelse av ett elbortfall. ISF-gruppen har även byggt upp lokala informationspunkter i samtliga tätorter samt inventerat resurser i samverkan med civilsamhället. Med det har Sävsjö kommun under året påbörjat uppbyggnaden av en betydligt bättre beredskap för att både kunna hantera uppgifter kopplat mot civilt försvar samt för krishantering.

*Kristin Nilsson, Planerings- och utvecklingschef Sävsjö kommun*

## Vetlanda kommuns arbete under 2022 utifrån det geopolitiska läget

Vetlanda kommun har varit representerade vid de ISF-möten som F-samverkan arrangerat för att sprida information om olika hot kopplade till kriget. Utifrån den information som delats på dessa möten har frågan löpande tagits upp i KLG, kommunens tjänstemannaledningsgrupp. En av de åtgärder som vidtagits med hänsyn till den rådande situationen är att alla verksamheter uppmanats att arbeta med sin kontinuitetsplanering.

I juni genomfördes en krisledningsövning med tema cyberhot under ledning av länsstyrelsen. Deltog gjorde KLG, basgrupp samt representanter för Höglandets IT. Vetlanda kommun agerar i enlighet med den rutin som tagits fram av länsstyrelsen för rapportering av avvikande händelser som skulle kunna vara tecken på någon form av fientlig påverkan.

*Magnus Färjhage, kommundirektör*

## Elbrist, Vetlanda kommun

Under slutet av 2022 uppskattades hotet om manuell förbrukningsfrånkoppling (MFK) från elnätet vid elbrist utgöra en reell risk. Utifrån detta läge bildades en ISF-grupp för elbrist med representation från basgruppen, vård- och omsorgsförvaltningen, tekniska kontoret, måltidsservice och Njudung energi. Gruppen har informerat sig om vad E.ON, som har ansvar för överläggande nät, gör i en krissituation. Gruppen har också fokuserat på vilka insatser som går att göra för att på kort varsel minska förbrukningen för att eventuellt kunna undvika frånkoppling.

*Magnus Färjhage, kommundirektör*

## Sökandet efter Tove

Den 16 oktober försvann Tove efter en utekväll i Vetlanda. Tove-fallet är i huvudsak en polisiär fråga men som självklart har påverkat hela Vetlanda kommun. Många, såväl privatpersoner som företag, deltog i de sökinsatser som anordnades av Missing People. Ett stort tack riktas till Missing People och alla som deltog i insatserna.

När Tove hittades hade polisen behov av att genomföra en pressträff. Utifrån tidigare positiv erfarenhet av samverkan kring pressträffar kallade polisen till träff i kommunfullmäktigesalen i stadshuset. Kommunikationsavdelningen ordnade inspelning och var behjälplig med logistiken kring pressträffens genomförande.

*Magnus Färjhage, kommundirektör*

## Hot- och våldssituation, Sävsjö

Torsdagen den 10 november 2022 uttalade en man allvarliga hot mot flera av kommunens verksamheter, mot enskilda medarbetare och även grupper av medarbetare. Mannen, som haft en anställning i kommunen tidigare under året, hade under flera månader tidigare skapat oro i kommunens verksamheter och i samhället men det som nu inträffade uppfattades som en eskalering. Flera invånare hade polisanmält mannen under sommaren för verbala hot och trakasserier.

Samma dag sattes, under kommundirektörens ledning, en särskild händelsegrupp samman i syfte att bygga en lägesbild och fatta beslut utifrån densamma. Gruppen beslutade att kommunen skulle gå upp i stabsläge för att hantera händelserna då de bedömdes ha stor påverkan på såväl kommunens

uppdrag som på medarbetarnas säkerhet. Det mynnade bland annat ut i att Kommunhuset, Hofgårdsskolan och socialkontoret låstes och flera medarbetare som utsatts för direkta hot erbjöds stöd, bland annat i form av bärbara larm kopplade till väktare och polis. Väktare ringdes in för att patrullera och bevaka bland annat Kommunhusets entré och Hofgårdsskolan. Även räddningstjänstpersonal fanns närvarande på Hofgårdsskolan under en period. Polisen ökade markant sin närvaro i Sävsjö tätort. Staben hanterade händelsen under nästkommande veckor. Det mediala intresset var inledningsvis mycket stort och kommundirektören figurerade i flertalet medier, även i Dagens Samhälle och Dagens nyheter.

Den 21 november greps mannen av polis och blev senare både anhållen och häktad. Det finns fortsatt kvar en oro i samhället, främst bland unga vilket är något som staben har haft att hantera även om personen fortsatt har varit omhändertagen av ordningsmakten. Stabsläget avaktiverades i december då det stod klart att mannen skulle sitta häktad fram till häktningsförhandling i januari 2023.

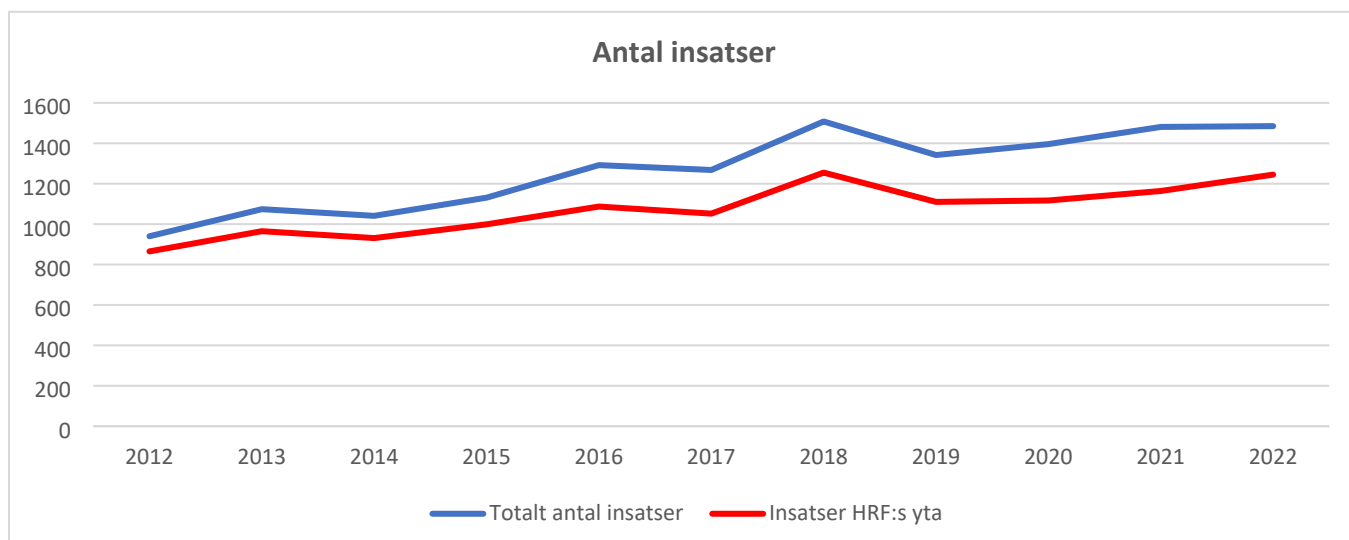
Det inträffade ledde fram till ett ökat fokus på säkerhet i kommunens verksamheter och kommer bland annat leda till en ombyggd reception i Kommunhuset under 2023, nya larm till samhällsinformationer och andra utsatta i organisationen samt en upphandling av väktartjänster.

*Pierre Klasson, kommunikationschef*

# Insatsarbete

## Sammanfattning

Totalt larmades Höglandets räddningstjänstförbund ut på 1 594 insatser under 2022 vilket är en ökning med 113 insatser jämfört med 2021.



Figur 15, antal utlarmade insatser under 2022. Källa: Räddningstjänstens insatsstatistik

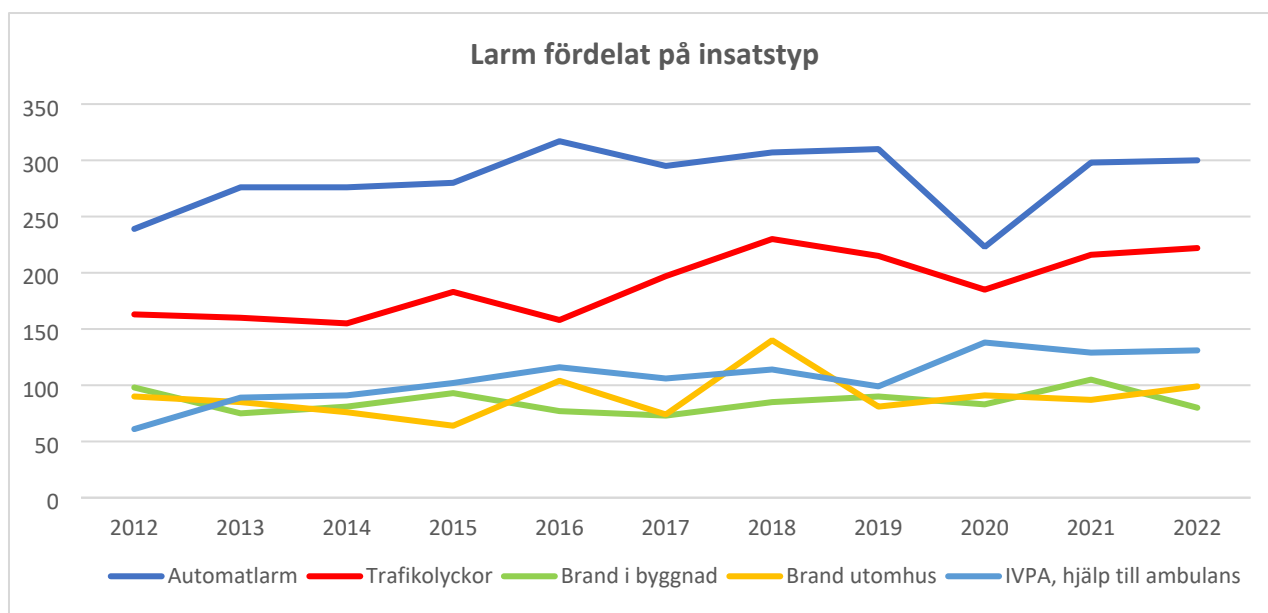
Inom förbundets kommuner Nässjö och Vetlanda larmades HRF ut på 1245 insatser, vilket är en ökning med 81 insatser från 2021. Fördelningen mellan kommunerna under 2022 var 663 insatser i Nässjö (633 år 2021) och 582 insatser i Vetlanda (531 år 2021). Vad det gäller insatser till övriga kommuner så åkte förbundet till följande antalet insatser:

- Sävsjö – 187 insatser
- Jönköping – 53 insatser
- Eksjö - 42 insatser
- Hultsfred - 18 insatser

Totalt åkte HRF på 349 insatser till annan kommun under 2022, vilket är en ökning med 32 insatser.

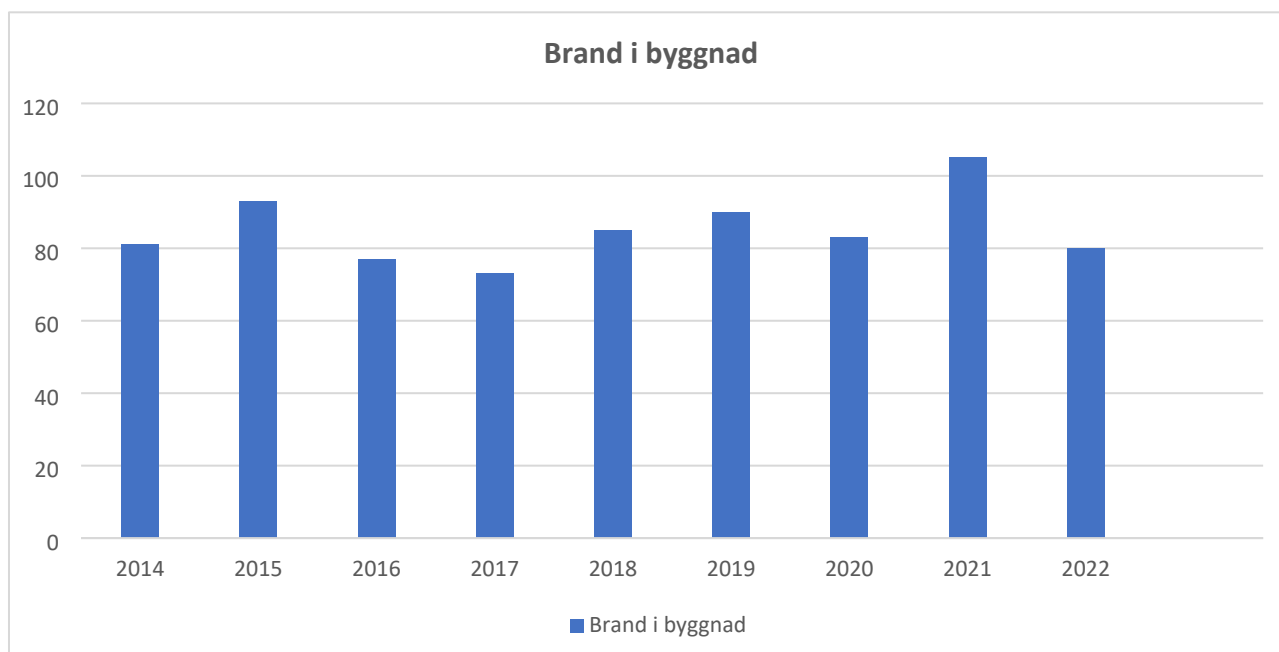
### Jämförelse mellan 2021 och 2022:

- Ökat antal insatser till andra kommuner.
- Ökat antal insatser i Vetlanda kommun.
- Något ökat antal insatser i Nässjö kommun.
- Brand i byggnad har minskat under året.
- Trafikolyckorna har ökat något under året.
- Brand ej i byggnad har ökat under året.
- Ingen person har omkommit av brand under året. ( En person 2021)
- Fyra personer omkom i trafikolyckor varav en på järnvägsspår. (Fem personer 2021)
- En person omkom i drunkningsolyckor. (Fyra personer 2021)
- Larm om suicid eller hot om suicid har ökat.
- Utsläpp farligt ämne och begränsat läckage av drivmedel/olja har minskat något.
- Antalet olyckor med lastbilar har ökat under året.
- Cirka sex procent av de automatiska brandlarmen var skarpa händelser.



Figur 16, larm fördelat på insatstyp under 2022. Källa: Räddningstjänstens insatsstatistik

## Brand i byggnad



Figur 17, antal larm om brand i byggnad per år 2014 - 2022. Källa: Räddningstjänstens insatsstatistik

Vid 80 tillfällen har larmet gällt brand i byggnad, fördelat på 41 i Nässjö samt 39 i Vetlanda kommun. Antalet larm om brand i byggnad till annan kommun under 2022 var 62. Ingen person omkom i en brand under året men två personer avtransporterades till sjukvård på grund av brand i byggnad.

De större bränder som varit under året är bland annat industribränder i Nässjö och utanför Malmbäck. Det har varit bränder i flerfamiljshus i Nässjö och större villabränder har det varit bland annat i Nässjö, Korsberga, Landsbro, Glömsjö, Hjältaryd och Vetlanda.

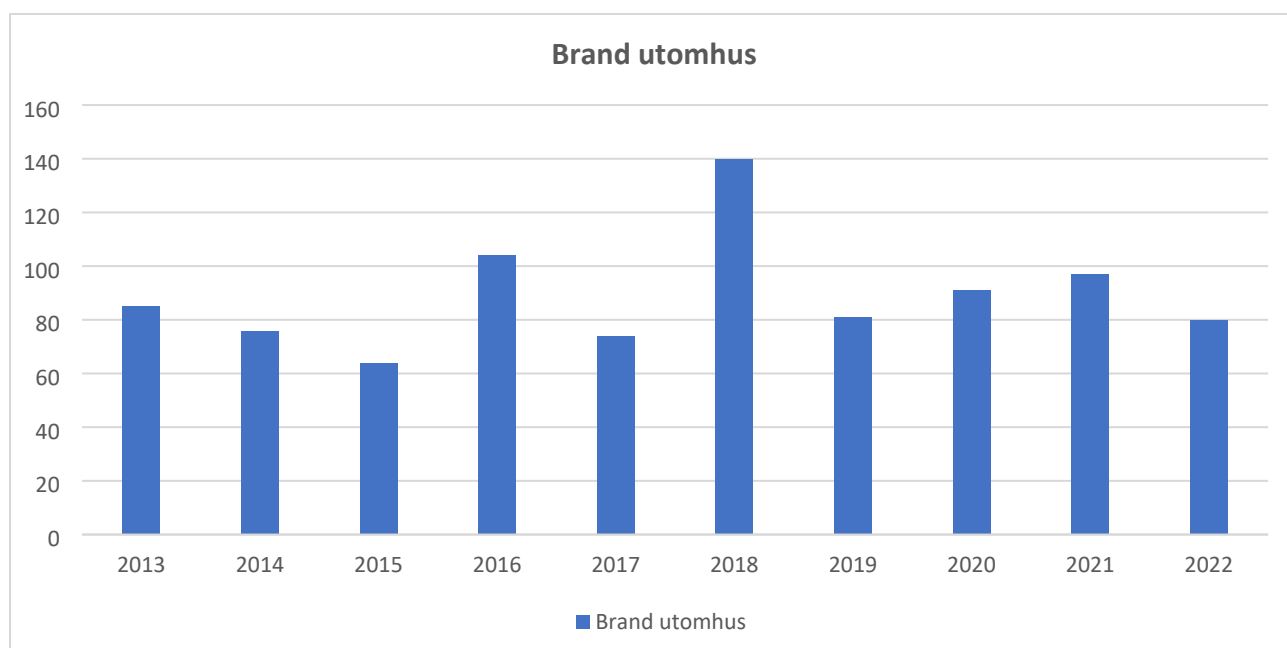
16 av larmen till brand i byggnad har larmats av ett automatiskt brandlarm och tack vare larmet har skadorna blivit små vid dessa händelser. Vidare kan man utläsa att av de 80 insatserna till brand i

byggnad så var branden i 58 fall redan släckt eller hade slocknat vid räddningstjänstens framkomst.

Gällande orsaker kan man konstatera att elva av bränderna var eldstadsrelaterade, vilket är en ökning med två från föregående år. 24 bränder var köks- och spisrelaterade, vilket är samma antal som föregående år.

Vad det gäller bränder inom industri så var det sex bränder inom Vetlanda och åtta bränder inom Nässjö kommun. Totalt är det en minskning med sex bränder inom industri jämfört med föregående år.

## Brand utomhus

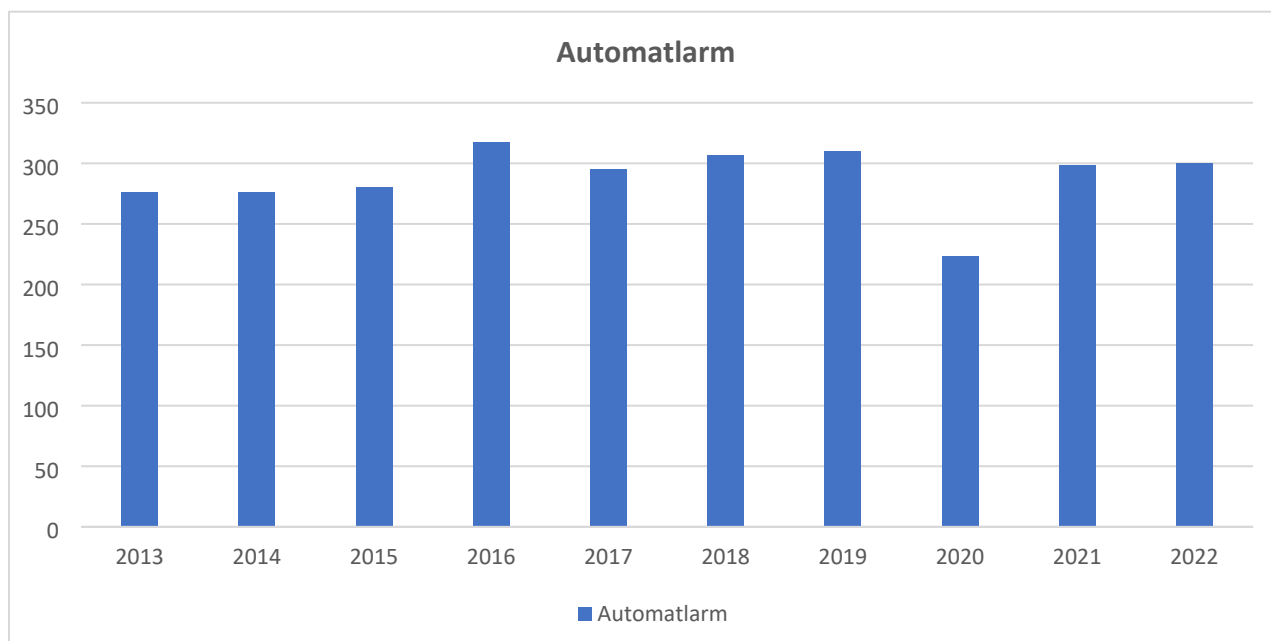


Figur 18, antal larm om brand utomhus per år 2013 - 2022. Källa: Räddningstjänstens insatsstatistik

99 insatser gjordes gällande brand utomhus (brand ej i byggnad), fördelat på 56 i Nässjö och i Vetlanda kommun. 44 av dessa insatser gällde bränder i skog och mark och 27 gällde brand i fordon, vilket är en ökning med 2 larm om brand i fordon från 2021.

Sommaren började med höga brandriskvärden och en stor skogsbrand utbröt i Lessebo kommun där HRF bidrog med både personal och fordon. Till andra kommuner åkte HRF på 52 insatser varav 34 skogsbränder.

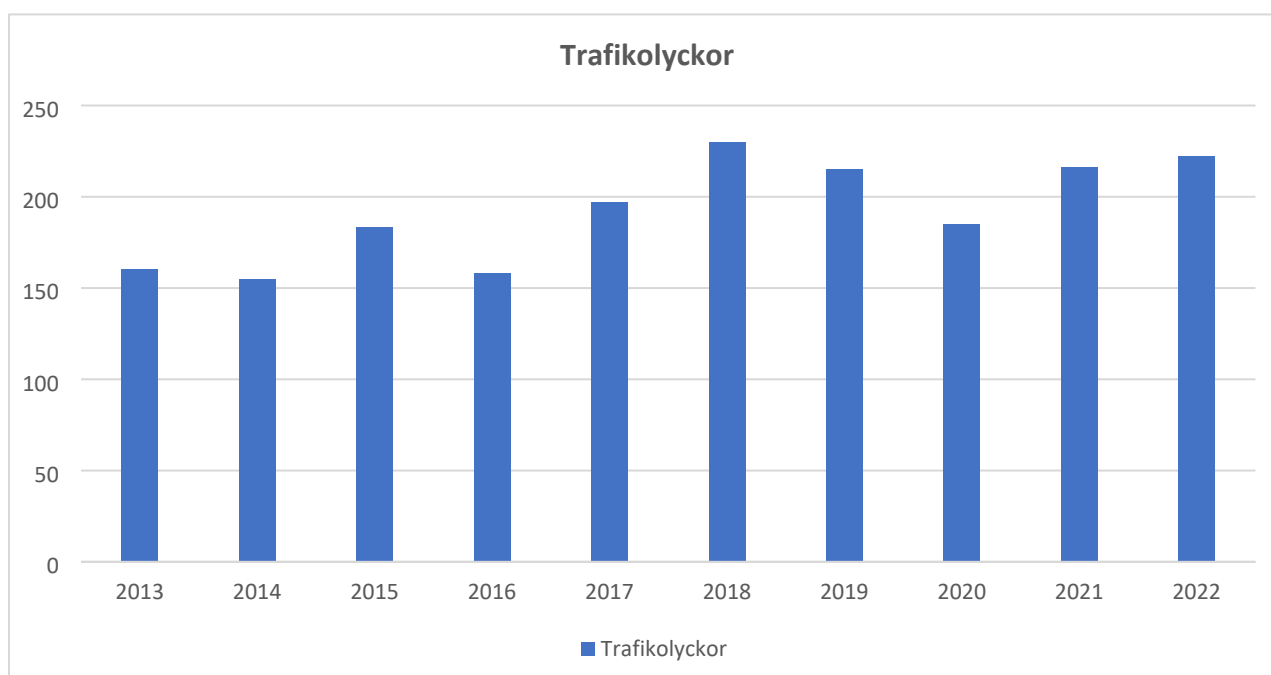
## Automatiska brandlarm



Figur 19, antal automatiskt larm per år 2013 - 2022. Källa: Räddningstjänstens insatsstatistik

Förbundet åkte på 300 automatiskt larm som ej var brand. Totalt åkte personal på 319 larm, då inräknat 16 brandtillbud och övriga skador. 166 av larmen var i Nässjö och 134 i Vetlanda kommun. Totalt finns 351 larmanläggningar som har avtal med HRF. Cirka sex procent av de automatiska brandlarm som utlöses är alltså skarpa händelser, vilket är en minskning från tio procent från föregående år.

## Trafikolyckor



Figur 20, antal trafikolyckor per år 2013 - 2022. Källa: Räddningstjänstens insatsstatistik.



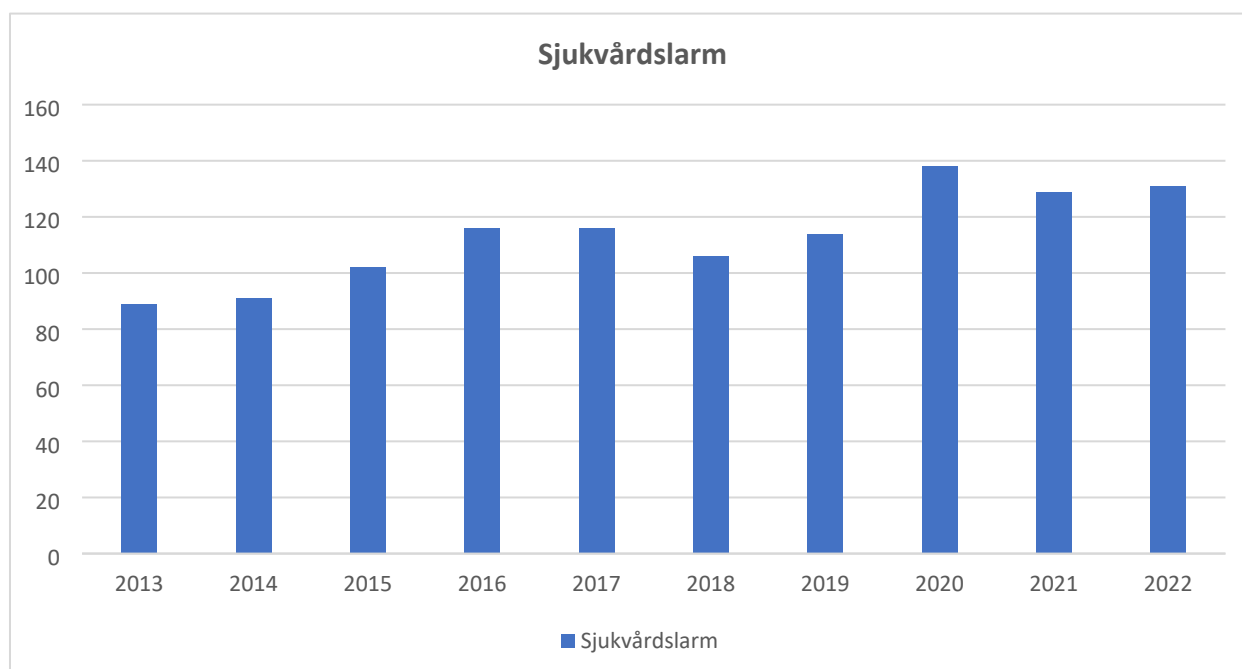
Av de 222 trafikolyckor som larmades ut inom HRF:s område var 114 i Nässjö (en minskning med 13) samt 108 i Vetlanda kommun (en ökning med 19 från 2021). Till andra kommuner åkte HRF på ytterligare 81 insatser. Av samtliga 222 trafikolyckor var 148 utan personskador.

Fyra personer har omkommit vid olyckorna och 80 personer har avtransporterats för sjukvård. 187 personbilar, 30 lastbilar, en buss, tre motorcyklar och sju mopeder har varit inblandade i olyckorna.

Trafikolyckor med vilt har under året ökat till 30 jämfört med 22 år 2021. Olyckor med oskyddade trafikanter såsom gående och cyklister har ökat till tio jämfört med sex stycken 2021. Inom tätorterna har det skett 23 olyckor i Nässjö (en minskning med åtta), 24 i Vetlanda (en ökning med sju). De vägar där det inträffar flest olyckor inom förbundets område är väg 31 med 32 insatser (en ökning med åtta) samt 31/40 inom Nässjö kommun med 28 insatser (en minskning med tre händelser).

I två av dödsolyckorna har personbilar kommit över på den andra vägbanan och frontalkolliderat med lastbilar. En dödsolycka är spårbunden då en person skulle gena över järnvägen. En dödsolycka är en person som blivit överkörd av en personbil.

## Sjukvårdslarm och hjärtstoppslarm



Figur 21, antal sjukvårdslarm per år 2013 - 2022. Källa: Räddningstjänstens insatsstatistik

Sjukvårdslarm inklusive hjärtstoppslarm har ökat något under 2022 jämfört med 2021. Totalt var det 131 larm, varav 13 dörröppningar samt bärhjälp.

Fördelningen under året är 74 larm i Nässjö kommun (76 larm 2021) samt 57 larm i Vetlanda kommun (53 larm 2021). Totalt var 93 av larmen hjärtstoppslarm, vilket innebär en ökning med tolv från 2021. Covid-19 räknas inte längre som en allmänfarlig eller samhällsfarlig sjukdom. Man får fortsättningsvis betrakta den som en av de många luftvägsinfektioner som finns i samhället såsom tex influensa. Med anledning av detta upphörde det särskilda operativa rutinen för Covid 19 att gälla from 1 juni.

## **Suicid och hot om suicid**

Totalt inkom 64 larm till suicid eller hot om suicid under 2022. Detta är ökning med 21 larm från 2021. Fördelningen mellan kommunerna var 37 larm i Nässjö 25 år 2021) och 27 larm i Vetlanda (18 år 2021).

## **Utsläpp farligt ämne**

Antalet insatser med utsläpp farligt ämne samt begränsat läckage av drivmedel/olja minskade med två till 50 insatser under 2022. Fördelningen mellan kommunerna var 22 larm i Nässjö och 28 i Vetlanda.

## **Drunkning**

Under 2022 har det varit fyra drunkningslarm, jämfört med ett larm under 2021. En person har omkommit. (Fyra personer omkom under 2021)

## **Övrigt**

Av övriga händelser som räddningstjänsten larmats ut på kan nämnas 47 larm om lyfthjälp (33 år 2021), sex larm om nödställd person, nio djurräddningar, nio vattenskador, 39 övriga naturolyckor, 15 vattentransporter samt åtta larm om hjälp till polis.

En stor händelse som inträffade under hösten var deltagande i sökandet efter en försvunnen kvinna i Vetlanda. Samverkan skedde med utgångspunkt från brandstationen i Vetlanda och resurser från hela förbundet, polis, hemvärn samt Missing People hjälpte till i sökandet.